БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

№ 138 (13454)
1971 оной июнни 12, суббото

Сэн 2 мүнгэн

...һАН УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭ, ...ЭЛЭһЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭ!

...С-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, 1971—1975 ...СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ юһэдэхи табан жэлэй ту... съездын Директивэнүүдые республикымнай олон түмэн ...й сэдьхэлээ ханангяар хүлеэжэ абаад, тус шиидхэбэринүү...бэришэгүйгөөр бэелүүлхын тула тон ехэ үүсхэл орол...гажа байһаниинь мэдээжэ. Табан жэлэй түрүүшынь жэлэй ...үүдые болзорһоонь урид дүүргэхэ, ажалай бүтээсэ эрид ...лхэ, эрхим һайн шанартай аад, хямда сэнтэй продукци эл...түүлэн гаргаха тухай Москва болон Ленинград хотонуудай ...ай патриотическа үүсхэлые Буряад оронхоймнай хүдэлмэри..., колхозно таряашад болон бүхы ажалшад халуунаар дэм...на. Энээнтэй дашарамдуулан, промышленна предприяти...е, колхоз болон совхозуудташье, транспорт болон хэлхеэ ...й, худалдаа наймаан ба нийтын эдеэ хоолой эмхи зургаа... социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

...һаяхана КПСС-эй обком, БурАССР-эй Министрнүүдэй ...он облпрофсовет 1971 ондо республикын промышленна ...тинуудай, барилгын организацинуудай, колхоз, совхозуу...алдаа наймаанай, хүн зонийе ажаһуудалай талаар хангадаг ...тинуудай коллективүүдтэ ажалшадай хамтын суглаануд ...алан абтаһан социалис уялгануудые хаража үзөөд, һай...айна. Үнэхөөрөө һайшаамаар уялганууд абтанхай. Жэшээл...мышленна продукци бүтээхэ ба худалдаха жэлэй түсэб ...н 27-до бэелүүлхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари ...тээр үлүүлэн дүүргэхэ, түсэбһөө үлүүлэн 1,5 миллион тү... бага бэшэ ашаг олзо оруулха гэһэн уялга промышленно...рилгын, транспортын ба хэлхеэ холбооной предприятинуудай ...илэгшэд абаа. Тэрэшэлэн жэлэй түсэбһөө үлүүлэн 12 мил...эригһөө бага сэнтэй промышленна продукци, тэрэ тоодо ...тонно цемент, 200 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, ...н кубометр хэрэглэлэй модо, 10 мянган метр нооһон бүд, ...ю утаһан нооһо болон бусад элдэб янзын продукци Эхэ ...оо мандалда үргэхөөр хараалагдана.

...үдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй абаһан социалис уялга...эй сэдьхэл зүрхэ баясуулна. Тэдэнэр гүрэндэ орооһо таряа, ..., овощ худалдаха жэлэйнгээ түсэб октябриин 1-дэ, нооһо, ...октябриин 10-да, һү—ноябриин 25-да, мяха—декабриин ...ор дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай. Тэрэшэлэн орооһо та...убһэ ногооной, хартаабха болон тэжээлэй ургамалнуудай ...аса абаха, адууһа малай ашаг шэмэ эрид түргэн ехэ болго..., һү, үндэгэ болон бусад продукци элбэгжүүлхэ уялга абтан...дэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ арадай ажахын али бү...ринуудые амжалтатайгаар хүгжөөхын тула нилээд ехэ ...ябуулганууд хараалагданхай. Абаһан уялгануудаа, хараал...ээ ябуулгануудаа бэелүүлхын тула үүсхэл оролдолго гар...эн зүрхэнһөө мүрысэхэ шухала.

...лис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ талаар партийна болон ...на организацинуудай урда, ажалшадай депутадуудай нюта...едүүдэй урда дайшалхы удха шанартай тон шухала ...ууд табигдана. Эдэ эмхи зургаанууд олониитэ ажал...нда ойлгуулалмжын хүдэлмэри һайнаар ябуулха, фабрика ...й, колхоз ба совхозой, коллектив бүхэнэй, ажалша хүн бү...һэн уялгаяа дүүргэхынь, хэлэһэн үгэдөө хүрэхынь тула ...хэмжээнүүдые хараалха, тэдэнэртэ бодото туһаламжа хүр...тэй. Социалис мүрысөөнэй дүнгые хирэ хирэ болоод гаргажа ...үрысөөндэ илагшадай алдар солыень зоной дунда үргэнөөр ...түрүүшүүлые али болохоор урмашуулха, тэдэнэй хүдэлмэ...үү дүй дүршэл, сэлһон онол арга ниитэлэн согсолхо, зондо ...оор ухамайлан ойлгуулха гээшэ тон ехэ удха шанартай. ...эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр урмашан зоригжоһон ...ын аймагууд, промышленна предприятинууд, колхоз, сов...эшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялгануудые абаад, бэе бэеэ социа...өөндэ уриһан байна. Жэшээлхэдэ, гахайн ба шубуунай ...эгжүүлхэ талаар Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, ... аймагуудай колхоз, совхозууд, тиихэдэ һү элбэгжүүлхэ ...элэнгын, Улаан-Үдын, Загарайн аймагуудай ажахынууд ха...тай зорилгонуудые хараалахай. Тинмэһээ тус аймагуудта ...ай, шубуушадай, һаалишадай дунда социалис мүрысөөн ...айсатайгаар, үрэ дүн ехэтэйгээр эмхидхэгдэхэ болоно. Зэ...агай ажахынууд хонидойнгоо тоо толгой олошоруулхаһаа ...шаг шэмыень эрид дээшэлүүлхээр уялга абанхай. Тэндэ ...й мүрысөөндэ илангаяа ехэ анхаралай хандуулагдаха бай...дамжаггүй. Ингэжэ ажалшадай хүдэлмэриин шэнжэ, мэргэ...ада абажа, социалис мүрысөө тодорхойгоор эмхидхэбэл, ...ашаг ехэтэй байхань лабтай. Социалис мүрысөөндэ оролсо...бүхэн хэнтэй мүрысэжэ байһанаа, хэнэй түрүүлжэ ябаһыень ...жэ байха ушартай. Тиихэһээ гадна, баһа өөһэд өөһэдынгөө ...л дамжуулан абалсаха, бэе бэедээ туһалалсаха зорилготой. ...табан жэлэй түрүүшынь жэлэй даабаринуудые нэрэтэй тү... дүүргэжэ, Эхэ орондоо ажалай бэлэг бариха гээшэ нангин ...олоно. Энэ арюун хэрэгтэ хүн бүхэн өөрынгөө хубитые ...ёһотой. Тиимэлээ коллектив бүхэнэй урда, ажалша хүн бү...да «Абаһан уялгаяа дүүргэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэ!» гэһэн ...ее үедэ илангаяа хурсаар табигдана.

Табан жэлэй дорюун алхам

ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ ДҮН

Хорнин аймагай малшад гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые 3 мянган центнерээр үлүүлэн дүүргэбэ. Аймагай бүхы ажахынуудай дундаһаа Үдын ба Дээдэ-Тайлсын совхозууд онсо шалгарба. Жэшээлхэдэ, Үдын совхоз 2531 центнер һү тушааха байһан һаа, 3683 центнер тушааһан байна. Совхозой, фермэнүүдые ами аминдань харабал, Баян-Голой, Баруун-Хасууртайн һүнэй фермын һаалишад габшагайгаар ажаллаа, баян-голоорхин нёдондо үнеэн бүриһөө 988 килограмм һү һааһан һаа, мүнөө тэрэнээ 1197 килограммда хүргэбэ. Фермын һаалишан Ешима Банзаргашеева июниин нэгэнэй дүнгөөр үнеэн бүриһөө 1500 килограмм һү һааба. Энэнь манай аймаг дотор нилээд һайн амжалта мүн. Һаалишад Ц. Самбуева, М. Банзаргашеева, Н. Шакурова гэгшэд мүн лэ дутуугүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр тус тустаа 1317, 1221 килограмм һү үнеэн бүхэнһөө һаагаад байна. Тобшо хоноор хэлэбэл, Баян-Голой гүүртын найман һаалишад бултандаа 1000 килограммһаа доошо бэшэ һү һааба. Энэнь ехэтэ һайшаалтай.

Үдын совхозой 4-дэхи фермын һаалишад хамта дээрээ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1057 килограмм һү гүрэндэ тушааба. Дээдэ-Тайлсын һаалишад 5 һарын турша соо баһал горитой амжалта туйлаба. Аймсоведэй депутат, Ленинэй орденто А. А. Аюшеева 182 центнер һү һаажа шадаа. Тус Советэй депутадта мүнөө кандидадаар дэбжүүлэгдээд байһан В. И. Борисова таба һарын туршада 214 центнер һү һаагаа.

Арад зонойнгоо найдабари хэрэг ажалаараа бэелүүлжэ ябаһан эдэ нүхэд, мүн түрүү һаалишад аймагаймнай ёһотойл омогорхол, алдар солонь болоно.

Г. МИХАЙЛОВ,
«Шэнэ Үдэ» газетын таһагые даагша.

ЭРХИМЭЭР АЖАЛЛАНА

Хандагайн леспромхозой модошод шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн Москва, Ленинградай промышленна предприятинуудай коллективүүдэй үүсхэлые дэмжэн, мастерска участогууд, модо бэлэдхэлэй пунктнууд, бага комплексно бригадануудай хоорондо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэнхэй.

Тэдэнэр шэнэ табан жэлэй үедэ гээгдэгшэдгүйгөөр ажаллаха гэжэ шиидээд, ажалай эмхидхэл нилээд һайжаруулһан байна. Халаанайнгаа даабариие дүүргэдэггүй хүдэлмэришэд мүнөө леспромхоздо үгы болонхой. Модо отолон унагаагшад, трактористнууд, модо шэрэдэг автомашинын жолоошод даабаряа үдэр бүри 115—125 процент дүүргэнэ.

Нарин зуруудаар модо унагааха, ута зандань томо багсаар шэрэхэ технологи хэрэглэхэдэ, леспромхоздо ехэ аша туһатай байба. Бага комплексно бригаданууд һара соо 2000 кубометрһээ бага бэшэ модо бэлдэн таллуулхын түлөө мүрысэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар леспромхоз модо бэлдэхэ, шэрэхэ хахад жэлэй түсэбые болзорһоонь аяар 22 хоногоор уридшалан дүүргэбэ. Леспромхозой хүдэлмэришэд жэлэй эхинһээ хойшо 107 мянган кубометр һайн шанартай модо арадай ажахыда үгэһэн байна.

Һарын дүүрэтэр хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 12 мянган кубометр модо бэлдэхэ зорилго тэдэнэр урдаа табяа. Даабариһаа гадуур бэлдэгдэһэн энэ модоор хоёр-хоёр байратай 130 гэр барижа болохо юм.

Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ һаяхан хүртэһэн Николай Филиппович Семеновой даадаг бага комплексно бригада социалис мүрысөө толгойлон ябана. Хахад жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь холо урид дүүргэһэн энэ бригадын гэшүүд июлиин даабариие мүн лэ дүүргээд, августын түсэбөөр ажаллажа байна.

Н. ТЮРНЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын аймагай «Восход» колхозой овощ ургуулагшад А. Ф. Покацкая, М. В. Емонакова, Е. Е. Калашникова гэгшэд капустын рассада тарилгада бэлдэжэ байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ШЭНЭ ТАСС-ҺОНИН

«САЛЮТ» ГЭЖЭ ЖОЛООДОГДОДОГ НАУЧНА СТАНЦИ НИИДЭЛГЭЕЭ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЬЭЭР

НИИДЭЛГЫЕ ЗАЛАН ЖОЛООДОХО ЦЕНТР. (ТАСС). Дэлхэйе тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ научна станциин экипажай дүрбэдэхи хүдэлмэриин үдэрэй программын гол хубинь медико-биологическа шэнжэлэлгэнүүдтэ зорюулагдаһан байна. Дэгдэн хөөрэжэ ябаха үедэ зүрхэ-һудаһанай ямараар хүдэлдэг тухай научна мэдээ абаха хэрэгтэ июниин 10-да хэгдэһэн туршалгануудай нэгэниинь зорюулагдаһан байха юм.

Газар дээрэхи лабораторинуудта саашадаа шэнжэлхын тулада микроанализаторнууд хэрэглэгдэжэ, экипажай бүхы гэшүүдэй шуһан абтаһан байна.

Станцитай холбоо байгуулха сеанснуудай нэгэнэй үедэ телевизионно репортаж хэгдэжэ, экипажай гэшүүд өөр тухайгаа, өөһэдынгөө нүхэд тухай, тэрэшэлэн ниидэлгын зорилгонууд тухай теле-харагшадта хөөрэжэ үгөө.

«Салют» станци ниидэлгээ үргэлжэлүүлһээр.

ДЭЛХЭЙЕ ТОЙРОН ДАБШАДАГ «САЛЮТ» ГЭЖЭ НАУЧНА СТАНЦИҺАА АМАРШАЛГАНУУД

Америкэ түбиин арадуудта

Хойто ба Урда Америкын арадуудта дэлхэйе тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ жолоодогдодог научна станци дээрэһээ һайниие хүсэжэ байһанаа дамжуулнабди.

Космонавтнууд ДОБРОВОЛЬСКИЙ, ВОЛКОВ, ПАЦАЕВ.

Индохитадай арадуудта

Баатарлиг вьетнам арадта, Лаосой болон Камбоджын эрэлхэг зоригто патриодуудта халуун амаршалга хүргэнэбди, американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, өөһэдынгөө ороонуудай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө хэжэ байһан тэмсэлдээ амжалтануудые туйлахыень ехээр хүсэнэбди.

Космонавтнууд ДОБРОВОЛЬСКИЙ, ВОЛКОВ, ПАЦАЕВ.

Азиин арадуудта

Империализм ба шэнэ түхэлэй колониализмда эсэргүүсэн, национальна бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхын түлөө хэжэ байһан тэмсэлдээ амжалтануудые туйлахыень Азиин арадуудта хүсэнэбди.

Космонавтнууд ДОБРОВОЛЬСКИЙ, ВОЛКОВ, ПАЦАЕВ.

Африкын арадуудта

Империализмда эсэргүүсэн, национальна бэеэ даанхай байдалайнгаа ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдээ амжалта туйлахыень Африкын арадуудта дэлхэйе тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ жолоодогдодог станци дээрэһээ хүсэнэбди.

Космонавтнууд ДОБРОВОЛЬСИИ, ВОЛКОВ, ПАЦАЕВ.

ЛЕНИНЭЙ ПАРТИИН ХЭРЭГ—АРАДАЙ ХЭРЭГ

Һунгагшад Н. В. ПОДГОРНОТОЙ уулзаба

...10-да ССР Союзай Эхэ... Москвагай Ленинградска ...округой ажалшадай ту... РСФСР-эй Верховно Сове...дта энэ округһоо канди...дэбжүүлэгдэһэн, КПСС-эй ...литбюрогой гэшүүн, СССР-...но Советэй Президиумэй ...э, Николай Викторович ...ой уулзаба.

...Ленинградска райкомой ...секретарь Ю. И. Репников ...ээ.

...тэ нюур, Орджоникидзиин ...авиационно институдай до...ническэ наукануудай канди... Николенкодо үгэ үгтэнэ. ...кандидадай намтар тухай ...адта тэрэ һануулаад, Н. В. ...ажал ябуулгаараа совет хү...зэгы этигэмжэдэ хүртэнхэй ... Н. В. Подгорный СССР-... Федерациин Верховно Со... Ленинградска һунгуулиин ... олон дахин һунгагдажа, ...йдабариемнай нэрэ хүндэ...үүргэжэ байгаа.

...лиин урда тээхи окружной ... даабариие дүүргэжэ, В. В. ... СССР-эй Верховно Сове...диумэй Түрүүлэгшэ, комму...й, партийнабэшэ хүнүүдэй ... эрхим кандидат Н. В. Под...лөө нэгэн һаналтайгаар дуу...ень Москва хотын Ленин...кругой бүхы һунгагшадта ...ба.

...э хэлэһэн этигэмжэтэ нюур ...тор» заводой слесарь Ю. В. ...Научна ба техническэ мэ...бухэсоюзна институдай ди...хническэ наукануудай док...Н. Михайлов, № 691-дэхи ...н директор Е. А. Краденко...о-шэнжэлэлгын институдай ...Ф. Н. Корнсев үгэ хэлэжэ, ...цска районой ажалшад Моск...ы ажалшадтай суг хамта ... XXIV съездын шиидхэбэри...елүүлхын түлөө тэмсэлдэ ...гэжэд мэдүүлээ. Коммунист...н партийнабэшэ хүнүүдэй ... кандидадуудай түлөө дуугаа ... совет хүнүүд манай Эхэ ...рүүл һайхан ерээдүйн ту...айрамдалай түлөө, Советскэ ...ммунис партиин сэсэн мэр...скэ политикын түлөө дуу... байна.

...айлсаһан хүнүүдээр халуу...удан, Н. В. Подгорный үгэ ...депутадта кандидадаар тэрэниие дэбжүүлһэнэйнь түлөө түб хотын Ленинградска районой һунгагшадта халуун зүрхэнэй баяр хүргөөд, Н. В. Подгорный иигэжэ хэлэбэ: танай халуун анхаралые, дура хүсэлые агууехэ Коммунис партиин нэрэдэ зорюулха хэрэгтэй. Бүхы орон доторнай Советүүдтэ коммунистнуудай болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй 2 миллионһоо олон кандидат дэбжүүлэгдээ. Тэдэнэй 900 мянгаһаа олониинь—партиин гэшүүд юм. Һунгагшадай этигэл найдабари, коммунист тухай һайн һайхан үгэ зорюулһан ушар нэн түрүүн коммунистнуудай партида, Ленинэй партида совет хүнүүдэй тон ехээр этигэдэг байһаниие харуулна гэжэ бидэнэр, коммунист бүхэн, һайнаар ойлгонобди.

Россин Федерациин Верховно Соведтэ һунгалта болоһоор үнгэрһэн 4 жэл партиин съездүүдэй хоорондохи үе сагтай адли шахуу. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл дотор, XXIV съездын резолюци ба бусад документнүүд дотор партиин, манай бүхы арадай асари ехэ зохёон байгуулхы ажалай дүнгүүд согсологдонхой, согсет общество дотор, ороной экономикодо, ажалшадай материальна ба культурна ажаһуудалда болоһон томо, һайн һайхан хубилалтанууд харуулагданхай.

Н. В. Подгорный Москвагай партийна организациин хүтэлбэри доро түб хотын ажалшадай, тэрэнэй Ленинградска районой ажалшадай хэһэн ехэ ажал дээрэ тогтожо, үшөө хэгдэхэ ажалда, шиидхэгдэхэ асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулха шухала байһыень онсолон тэмдэглэбэ. XXIV съезд агууехэ уг зорилго табяа, ехэ орёо хэрэг хараалаа. Тэдэниие шиидхэхэ зам ба зэбсэгүүдые научна тон зүбөөр тодорхойлоо. Мүнөө парти арадай ажабайдалые горитойхоноор һайжаруулгада хүсэл оролдолгоёо зорюулна. Хүниие, тэрэнэй хэрэгые, ургажа байһан материальна, оюун ухаанай эрилтыень гол болгожо табиһан социальна хэмжээ ябуулгануудай үргэн ехэ программа тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Энэ программа дотор совет хүнүүдэй ажалай олзые ехэ болгохо, ниитын фонднуудһаа абадаг тэдэнэй тэдхэмжые үргэдхэхэ, ниитын хэрэглэмжын эд бараа гаргалгые горитойхоноор ехэ болгохо, гэр байра барилгые үргэдхэхэ, ажаһуудалай талаар хангалгые үндэһөөрнь һайжаруулха, элүүрые хамгаалга ба гэгээрэлые хүгжөөхэ хэрэг хараалагдана. Энэ программые бүхы совет хүнүүд омог баяртайгаар хүлеэн абаа. В. И. Ленинэй зааһанай ёһоор, мүнөө хараалһан энэ программые дүүргэхэ талаар бодото ажал хэхэ гээшэ гол хэрэг болоно. Олон миллион хүнүүдэй зохёон байгуулхы ажал, партиин, гүрэнэй, ниитын организацинуудай зорилго түгэс эмхидхэлэй хүдэлмэри шиидхэхы удха шанартай байна. Хүн бүхэнэй эдэбхи үүсхэлтэй ажал түрүүшын зэргэдэ гараха ёһотой. Үйлэдбэриие ехэ болгохо, ажалай бүтээсын хурдан түргэн ургалтые туйлаха, нөөсэ арга боломжонуудые эдэбхитэйгээр бэдэрхэ хэрэгтэй. Олон миллион совет хүнүүд съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ имагтал иигэжэл хандана. Энээн тухай түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй даалгабаринуудые болзорһоо урид дүүргэхын түлөө мүрысөөнэй дэлисэ, үйлэдбэриин коллективүүдэй, город, хизаар, область болон республикануудай ажалшадай абаһан түсэбһөө гадуур продукци гаргаха уялганууд хэлэжэ үгэнэ. Мүн түрүүшын дүнгүүд бии—ороной промышленность таба һарынгаа түсэбтэ даалгабариие дүүргээ; энэ даалгабариие Ленинградска районой, мүн манай түб хотын бүхы ажалшад дүүргээ. Ажалһаамни, өөрымни хубитаһаа ороной үглөөдэрэй байдал дулдыдаха, тиимэһээ өөрынь, дүтынь хүнүүдэй, тэрэнэй коллективэй ажаһуудал дулдыдаха гэжэ совет хүн бүхэн ойлгоно. Ажабайдалай гол шухала эшэ үндэһэн, ниитын үмэнэхи үндэр уялга гэжэ ажалда хандаха ушар шэнэ хүнэй шухала ба юрын шэнжэ шанар мүн. Ажалда тиигэжэ хандаха гээшэ сэдьхэлэйшье, материальнашье урмашуулгада хүртэхэ, тэрээн тухай манай хэблэл, литература, искусство бүрин хүсэдөөр хэлэхэ ёһотой.

Парти, гүрэн экономикын гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, наука болон культурые саашань хүгжөөхын тула һайн эрхэ байдал байгуулгада, ниитын ажабайдалые бүри ехээр эдэбхижүүлгэдэ олон миллион ажалшадай зохёон байгуулхы эршэ хүсые зорюулна. Мүнөө съездын Директивэнүүдэй үндэһөөр Госпланда, министерствэнүүдтэ, республикануудта, предприятинуудта табан жэлэй түсэбые зохёохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Тэрэ түсэб КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ харагдаад, һүүлээрнь СССР-эй Верховно Советэй баталамжада табигдаха юм. Табан жэлэй түсэб—совет арадай ажал ябуулгын программа—хуулиин хүсэтэй болохо.

Хэдэ хэдэн шиидхэбэринүүд абтанхай гэбэл: хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон колхознигуудай пенсионно тэдхэмжые һайжаруулха, хүдөөгэй механизаторнуудай материальна талаар урмашуулгые дээшэлүүлхэ, ажалайнь эрхэ нүхэсэлые һайжаруулха тухай, мал ажалай продуктнуудые промышленна аргаар гаргалгые ехэ болгохо, газарай мелиорациие үргэдхэхэ, түмэр замай транспортые хүгжөөхэ, ажахые түсэблэхэ, хүтэлбэрилхэ гуримые һайжаруулха талаар хэмжээнүүд хараалагдаа. Мүнөө хүтэлбэрилгын асуудалда ехэ анхарал хандуулагдажа байһан ушар ямар нэгэн саг зуурын хэрэг бэшэ. Энэ хадаа научно-техническэ революциин үрэ дүнгүүдые эгээн ехээр ашаглан хэрэглэхэ зорилготой таһаршагүй холбоотой ажабайдалай эрилтэ мүн.

Иимэ эрхэ байдалда Совет гүрэнэй ажахын-эмхидхэлэй хүдэлмэри, тэрэнэй түбэй ба нютагуудай органуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ ябадал бүри ехэ удха шанартай болоно. Зохёон байгуулхы ажал ябуулга, ороной ажахые хүтэлбэрилгэ мүнөөнэй манай ниитэ арадай гүрэнэй шэнжые тодорхойлон харуулна. Тэрэ хадаа шухалын шухала эмхидхэхы экономическа хүсэн болонхой. Арадай ажахые, культурна байгуулалтые хүтэлбэрилгэ нэн түрүүн ажалшадай депутадуудай Советүүдээр дамжуулагдан бэелүүлэгдэнэ. Советүүд лэ ороной бүхы социальна бүлэгүүдэй, бүхы наци болон арадуудай эрилтые нэгэдүүлнэ. Гүрэнэй ажал ябуулга партиин хүтэлбэри доро бэелүүлэгдэнэ. Тиимэ дээрэһээ парти Советүүдэй үүргые, нэрэ хүндыень дээшэлүүлхэ хараа шугам шууд сэхээр бэелүүлдэг юм.

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада Советүүдэй ажал ябуулга бүри эдэбхитэй, олон янзын болоо. Ниитын үйлэдбэридэ, предприяти болон организацинуудай хүдэлмэридэ нүлөөгөө үзүүлхэ арга боломжонь горитойгоор үргэдөө.

Россин Федерациин Советүүдэй эдэбхитэй ажал тухай, тэдэнэй шиидхэжэ байһан асуудалнууд тушаа Н. В. Подгорный хэлээ. Советүүдэй эдэбхи үүсхэлые шангадхаха, бэеэ даагаад хүтэлбэрилхэ үүргыень дээшэлүүлхэ тушаа КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонуудай шухала байһан тухай үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ. Советүүдэй олон янзын ажал ябуулгадань мүнөө съездын хараалһан социальна үргэн программые бэелүүлхэ ябадал онсо ехэ удха шанартай байна. Нютагай Советүүд социально-экономическа орёо хэрэг—худалдаа наймаанай, транспортын, коммунальна ажахын, культурын, ажаһуудалай, эд бараа гаргадаг олон мянган предприятинууд болон организацинуудые мэдэлдээ абанхай. Советүүд тэдэнэй һайнаар хүдэлхые, хүн зоной эрилтэнүүдые бүри хүсэдөөр хангажа байхынь тула арга боломжонуудаа хүсэдөөр ашаглаха ёһотой. Ажалшадые хангаха талаар бүхы предприятинуудай, ажахын организацинуудай ажал ябуулгые тааралдуулан ябуулха хэрэг засагай нютагай органуудай уялга мүн. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада энэ талаар бага бэшэ юумэн хэгдээ, гэбэшье городууд болон хүдөө тосхонуудай ажаһуугшадые хангалгада дутуу дунданууд үшөөл байһаар.

Н. В. Подгорный Ленинградска районно Советэй ажал тушаа, районһо, городоо хүгжөөхэ зорилгонууд ба ерээдүйн ажал тухай, Москвае хүгжөөхэ һаяхан баталагдаһан генеральна түсэб тухай хөөрэжэ үгөө. Совет хүнэй ажаллахын, ажаһуухын, амархын, ухаан бодолоо баяжуулхын тула эгээн һайн эрхэ байдал байгуулха гээшэ гол зорилго болоно гээд депутадта кандидат хэлээ.

Арадай ажаһуудалые һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан партиин түсэб дотор үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг һалбаринуудай үйлэдбэриие ехэ болгохо ябадал шухала һуури эзэлнэ. Шэнэ бариганануудые саг соонь ашаглахын, шэнэдхэн заһабарилхын түлөө ажахын органууд харюусана, нэн түрүүн тэдэнһээл парти, гүрэн асууна. Зүгөөр нютагай Советүүдшье ехэ юумэ хэжэ шадаха байгаа. Тэдэнэр хүнгэн, эдеэ хоолой болон ниитын хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг промышленностиин бусад һалбаринуудай предприятинуудые бариха, шэнэдхэн заһабарилха хэрэгые шефтээ абажа, туһалжа шадаха һэн.

Совет болбол гүйсэдкомоороо, саг үргэлжын комиссинуудаараа, депутадуудай бүлэгүүдээр дамжуулан, барилгые хинахаһаа гадна, ажалай хүсөөр, нютагай барилгын материалнуудаар саг соонь хангажа, барилгашадай ажаһуудал ба амаралтые эмхидхэжэ, барилгада эдэбхитэй туһаламжа хүргэхэ байна. Ниитын үйлэдбэриин һалбари бүхэндэ ажалаа һайжаруулха, совет хүнэй ашагтайгаар, хүдэлхын, һайнаар амархын, үхибүүдээ һургахын ба хүмүүжүүлхын, гүрэнэй хэрэгтэ тэрэнэй хабаадаха арга боломжын саг үргэлжэ ехэ боложо байхын тула, обществын хуби заяагай түлөө тэрэнэй харюусалгын дээшэлжэ байхын тула эрхэ байдал байгуулха гээшэ Совет бүхэнэй, болохоёо байһан һунгалтада һунгагдаһан депутат бүхэнэй зорилго болоно.

Социалис демократиин саашанхи амжалтануудые, олониитын харилсаануудые нарижуулан һайжаруулгые социалис хуулиие бэхижүүлгэтэй, хуули гаргалгые хүгжөөлгэтэй парти нягтаар холбодог. Һүүлэй жэлнүүдтэ баталан абтаһан шухала хуулинууд тухай тэрэ хэлээ. ССР Союзда, союзна республикануудта, тусхайлбал, Россин Федерацида хуули гаргалгын хүдэлмэриин шадамар һайнаар табигдаһые тэмдэглээ. Ажал, гэрлэлгэ ба бүлэ, элүүрые хамгаалга болон бусад хуулинууд һүүлэй жэлнүүдтэ баталан абтаа, хуули гаргаха талаар эдэбхитэй ажал хүдэлмэри мүнөөшье үргэлжэлүүлэгдэнэ.

Зүгөөр хэршье һайн хуули баталан абтаһан байгаашье һаа, гол юумэнь гэхэдэ, тэрэниие бэелүүлэн дүүргэхэ ябадал болоно. Социалис обществые залан ударидаха, тэрэнэй экономико болон соёлые хүтэлбэрилхэ орёо механизмуудай наринаар, үрэ ехэтэйгээр хүдэлхын тулада хэгдэдэг ехэ хүдэлмэриин шухала хубинь хадаа, хуулинуудые дүүргэлгын хойноһоо хиналта болоно гэжэ парти ба гүрэн тоолодог. Хуулинуудые дүүргэхын, ажахын договорнуудые сахилгын түлөө ехэ харюусалга министерствэнүүдэй, гүйсэдкомуудай, предприятинуудай юридическэ албануудта даалгагдана гээшэ. Тэрэниие бэхижүүлхэ зорилгоор хэдэ хэдэн хэмжээнүүд һүүлэй үедэ бэелүүлэгдээ. Мүнөө үйлэдбэридэ, манай обществодо инженер, агроном болон экономистһаа юрист дутуугүй шухала хэрэгтэй болодог. Хуули ёһо бэхижүүлхын тулада сүүдэй, прокуратурын, арбитражай органуудай, нотариадай, милициин бүри оролдосотойгоор хүдэлхэ ёһотой байһаниинь лабтай.

Хуули ёһо сахилгые хангаха гээшэ гүйсэдхэхы органуудай ажал ябуулгын хойноһоо Советүүдэй саг үргэлжэ бэелүүлдэг хиналтатай таһаршагүй холбоотой. Министрнүүдэй Советүүдэй, министерствэнүүд болон зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоонууд болон элидхэлнүүдые Верховно Советүүдэй сессинүүд дээрэ хаража үзэлгэ, Советүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэриин эдэбхитэй боложо байһан ушар дэмжэгдэхээр ба һайшаагдахаар гээшэ. Советүүдэй ажал ябуулгые һайжаруулга депутадуудай нэрэ хүндын, эдэбхи хэшээлэй ургалтатай таһаршагүй холбоотой. Энээнһээ уламжалан, депутадай дүрим, тэрэнэй эрхэ түлөөлэлгэ тухай, депутадта хандаха талаар тушаалта хүнүүдэй уялганууд, Соведтэ, һунгуулиин округто тэрэнэй хэхэ ажал ябуулга тухай хуулинуудые нарижуулан һайжуулха эрилтэ табигдана. Энэ талаар хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ гээд Н. В. Подгорный хэлээ.

Социалис общество дотор хуули юун дээрэһээ бата бэхи, нүлөөтэй байдаг бэ гэхэдэ, өөһэдынгөө ниитын үмэнэхи гражданска уялгануудые зүбөөр ойлгодог хэдэн олон миллион хүнүүд тэрэниие шууд сэхээр сахидаг байна бшуу. Гражданска уялгаяа мэдэрдэгээр хүмүүжүүлхэ гээшэ угаа орёо хэрэг болоно. Энэ хадаа обществын аша туһада өөрынгөө хэдэг ажалай түлөө, социалис бүлгэмэй хуулинууд болон гурнмуудые сахихын түлөө ехэ харюусалгые хүн бүхэндэ хүмүүжүүлхэ ябадал болоно. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, совет хуулинуудые хододоо тайлбарилха, гүрэнэй ажабайдалдахи шухала ушарнууд тухай, партийна, советскэ ба ажахын органуудай

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта).

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДТА КАНДИДАДУУД

ГАРМАЖАПОВА Мария Гомбожаповна, Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын совхозой haалишан, Хираанай-Адагай hунгуулиин 101-дэхи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ШАНГИН Иван Федорович, Улаан-Үдын барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин бригадир, Солнечно hунгуулиин 33-дахи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ПЛЮСНИНА Аграфена Федоровна, Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой haалишан, Бага-Куналейн hунгуулиин 52-дохи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ЦИБУДЕЕВ Циден Цибудеевич, «Буряад үнэн» газетын редактор, Санагын hунгуулиин 75-дахи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

РАДНАЕВ Василий Санжанович, КПСС-эй Сэлэнгын районой комитедэй секретарь, Новоселенгинскэ hунгуулиин 116-дахи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН—АМЖАЛТЫН ТҮЛХЮУР

Экономическа байгуулалтын, мүн хүнүүдэй хоорондын социалис харилсаануудые бэхижүүлхэ нүлөө ехэтэй арга болохо ажалшадай социалис мүрысөө хүгжөөхэ ябадал партийна, профсоюзна, комсомолой организацинуудай саг үргэлжын анхаралда байха ёhотой. Материальна урмашуулгын түхэл маягуудые нарижуулан hайжаруулха зуураа, оюун сэдьхэлэй урмашалай удха шанарые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ, ажалай түрүүшүүлые алдар солоор хүреэлхэ, тэдэнэй үнэтэ hайн дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй XXIV съездын баталhан резолюци соо хэлэгдэнхэй.

Тон зүб, тодо hонор заабари болоно. Мүнөө үедэ хамаг совет хүнүүдэй хүсэн имагтал КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдана. Энэ амжалта туйлаха ехэ тэмсэлдэ, ажахын байгуулалтын алхасые хурдадхалгада, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ социалис мүрысөөн шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байhаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ.

Энээхэн бэшэг соо манай «Байкал» гэжэ hуралсалай ажахын малшадай дунда социалис мүрысөөнэй яажа эмхидхэгдэдэг тушаа богонихоноор хөөрэжэ үгэхэ хүсэлэнтэйб. Мүрысөөнэйл ашаар манай малшад КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаа гээшэ гэжэ уридшалан хэлэлтэй. Нэгэдэхи кварталай туршада үнеэн бүриhөө 1050 килограмм hү haaxa уялгаяа 1131 килограммда хүргөө, мяха гүрэндэ худалдаха түсэб хоёр дахин эбхэгдээ, hү тушаалга 3200 центнерэй орондо 3356 центнер болоо. Иигэжэ нэгэдэхи кварталай туршада hайнаар хүдэлhэнэйнгөө түлөө манай ажахын коллектив СССР-эй хүдөө ажахын министерствын, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэhэн байна бшуу.

Бусадhaa hайн байдалтайгаараа, юумэ элбэгтэйгээрээ иимэ амжалта туйлана бэшэбди. Габшагай шанга ажалай, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэриин, зүбөөр эмхидхэгдэhэн социалис мүрысөөнэй ашаар энэ амжалта туйлагдана гээшэ. Мүрысөө эмхидхэхэдээ, илангаяа материальна болон моральна талаар ажалшадые урмашуулха гэжэ ехэтэ оролдогдоно. Ажалай гол салигай хажуугаар янза бүриин урмашуулга хэрэглэхэдэ мүрысөөнэй эршэ улам шангададаг, аша үрэнь арьбажадаг шуу.

1970 оной эсэс багаар коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ социалис уялгын, малшадай социалис мүрысөөнэй гуримай проект зүбшэн хэлсэгдээ. Тиигээд шэнэ жэлэй январь hарада малшадай үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ хэлсэгдэжэ хүсэндөө орohон зэргэтэй. Дары социалис мүрысөөнэй гурим малай фермэнүүдэй улаан булан бүхэндэ бүгэдэнэй hонорто нягадаа hэн. Иигэжэ малшад бүри жэлэй эхиндэ юунэй түлөө тэмсэхэ байhанаа мэдэжэ абаhан байна бшуу. Түрүүшын үедэ жэлэй туршада үнеэн бүриhөө 4700 килограмм hү haaxa гэжэ хөөрэлдэhэн аад, харин партиин XXIV съездын болоhон жэлдэ энэмнай багашаг гээшэ ха гэлсээд, 4800 килограмм болгоhон байна. Съездын хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэhэн тушаагаа партиин XXIV съездын президиумдэ элидхэхэ ехэ хубитай байгдаа.

Социалис мүрысөөнэй гурим манай ажахыда ямараар зохёогдонхой гээшэб? Энээн тушаа богонихоноор тэмдэглээ. Кварталай туршада үнеэн бүриhөө 1250 килограмм hү haaжа гүрэндэ hү худалдаха даабаряа дүүргэhэн, үлүүлэн дүүргэhэн hү haaлиин фермэдэ дамжуулгын Улаан туг 60 түхэригэй мүнгэн шантайгаар барюулагдадаг. Илаhан haaлишадта барюулхаар гурбан, тугалшад ба үхэр адуулагшадта барюулхаар хоёр дамжуулгын улаан вымпел бии болгогдоhон байна.

Эдэ дамжуулгын улаан вымпелнүүд hарын дүнгөөр хамагые илажа гараhан haaлишадта барюулагдадаг. Тиихэ зуураа нэгэдэхи hуури эзэлээшэдэ 30 түхэриг, хоёрдохи — 20 түхэригэй, гурбадахи — 15 түхэригэй мүнгэн шан үгтэнэ. Удаань жэлэй дүнгөөр болоходо үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 5000-haa дээшэ hү haaгша 100 түхэригэй, хэрбээ 6000 килограмм хүргөө хадань, 150 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаха юм. Иимэрхүү гуримаар тугалшад, үхэр харуулагшад урмашуулагдадаг байна.

Тиихэдэ ажахын түб hууриндэ hара бүхэндэ мүрысөөндэ эрхимлэгшын соло дуудан, улаан туг үргэгдэдэг гээшэ. Жэшээнь, май hарын туршада Посельскын фермын haалишан А. С. Пузыревич гэгшын хүндэлэлдэ үргэгдэhэн туг намилзажа байгаа. Тэрэ haaлишан үнгэрhэн дүрбэ hарын туршада үнеэн бүриhөө 2242 килограмм hү haaжа шадаа бшуу.

Байгша оной түрүүшын кварталай туршада коммунист хонишод гэр бүлэ Бальжин Цыренов, Долгор Будаева гэгшэд ехэ hайнаар хүдэлжэ гараа. Тэдэнэр 100 эхэ хонид бүриhөө 111 хурьга абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байнхай. Залуу мал харууhалдаг үхэршэд Е. А. Хвостова, П. И. Логинова, Л. П. Загузина, тугалшад А. К. Ахминеева болон бусад hайнаар хүдэлжэ, hара бүхэндэ мал мяхажуулха даабаряа үлүүгээр дүүргэжэ байдаг.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон манай малшад тэдэниие бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр хам оролсоно. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ абаhан социалис уялгаяа лаб бата хүсэндэнь хүргэхөөр бэеэ зорhэнхэй, габшагайгаар өөhэд хоорондоо мүрысэн хүдэлжэ байна. Зориhондоо хүрэхэл байха.

С. ХАЛТУЕВ,
«Байкал» гэжэ hуралсалай ажахын партбюрогой секретарь.

Улаан-Үдын аймаг.

ХҮБШЫН ХАРГЫН ЭГСЭШЬЕ hААНЬ...

ЭГСЭ ХОРИН жэл болошобо ха юм даа. Саг ямаршье түргэн ябана гээшэб. hаял хоритой болоhон, хүсэд лэ хүдэржэжэ, ямаршье хүдэлмэриhөө тунхарихагүй наhандаа ябаа. Иимэ хүбүүе харахадаа, тэрэниие коллективтэа абахаяа хэн арсаба гээшэб. «Намайе хүдэлмэридэ абыт» гэhэн гуйлтыень леспромхозой директор дүүргэхэл эрхэтэй болоо hэн бээз. Иигэжэл Александр Цыцыктуев тэбхэр хорин жэлэй саада тээ, 1951 ондо, Хүрбын леспромхозой хүдэлмэришэн боложо эхилhэн ажалай намтартай.

Тэрэ гэhээр хорин жэл үнгэрбэ. Теэд Александр хүбүүн тэрэл предприятида бүри таhалгарлагүй хүдэлжэ ябана. Анха түрүүлэн модо шэрэдэг автомашинада модо ашадаг, буулгадаг бригадада ябалсаа. Удаань бензо-хюрөөгэй моторист болоод хүдэлөө. Хүрбын хүбшэ гүн гүнзэгы, заха үзүүртээ хүртэшэгүй, хада уулань дабагдашагүй шэнги hанагдагша бэлэй. Бэлхүүhэсээ саhа мухан, үбдэгсөө шабарта худхаладан ажаллахадаа заахашье сухаряагүй ябалсажал гарадаг hэн. Тэрэ мүртөө Александр леспромхозой эгээл дээдэ захын, холын участогта ажаллаа. Модо отолдог, таллуулдаг, ашадаг газар хүрэтэр ошохоншье гээшэ тиихэдэ бэрхэтэй байгаа.

Гурбан жэлhээ үлүү саг соо хүбшын модон соо хүдэлхэдөө, модо бэлэдхэлшын хэдэг хамаг ажалые шадамараар бүтээдэг, нэтэрүү, урагшаа сэдьхэлтэй хүдэлмэришэн болоно үрдөө hэн. Модо бэлэдхэлэй хүндэ хүшэр хүдэлмэриин улам оньhожоруулагдажа, алибаа техникээр хангагдадаг болоно байhан сагта тэрэниие хүдэлгэхэ, ашаглаха шадабаритай хүнүүд олоор хэрэгтэй болоно. одоол Александр Цыцыктуевай жолоошон болоно туршаха гэhэн хүсэлэй бэелхэ саг хүрэжэ ерэбэ. Тиигэжэ шофернуудые бэлдэдэг курсын шаби болоhон гэхэ.

Тэрэл курсаяа дүүргэжэ, гэдэргээ бусаhаар арбан долоон жэлэй туршада Хүрбын хүбшын, хада уулануудайнь hүртэйшье haa, булад хүлэгөөрөө утааша, хүндэлөөшэнь, үгсэн уруудан дабшаhаар лэ ябадаг. Энэ хугасаада Александр Найданович хэды шэнээн ута замда ябаа, хэды шэнээн хэмжээнэй модо хадаhаа буулгажа, уhанай эрьедэ оруулаа юм, тоолоно багсаахын аргагүй. Эдэ бүгэдые хуу дансалжа, хамталжа ябаха сүлөө саг, сэхыень хэлэхэдэ, хаанаhаа олдохоб даа.

Наймадахи табан жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн социалис мүрысөө предприятиингаа модо шэрэдэг автомашинануудай шофернуудай дунда үүсхэhэн юм. Тэрэ үүсхэhэндээ өөрөөшье хүрөө даа: 1966—1970 онуудай үедэ модо шэрэхэ даабаряа Александр Найданович 134 процент дүүргээ. 1969 ондо, жэшээнь, 5400 кубометр модо жэлэй туршада шэрэхэ даабаритай байгаа. Тэрэнээ 7100 кубометртэ хүргөө. 1970 ондо — В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе hайндэрлэhэн жэлдэ, наймадахи түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы hүүлшын жэлдэ 7100 кубометр модо Хүрбын эрье дээрэ буулгахаб гэhэн уялга абаа hэн. Тэрэ уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлээ. Бэелүүлхэ саанаа үшөө мянган кубометрээр үлүү гаргаа.

Энэ амжалтын түлөө «СССР-эй модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй отличник» гэhэн хүндэтэ тэмдэгтэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотада, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе тэмдэглэhэн дурасхаалта «Шэн габьяата ажалай түлөө» медальда хүртөө бшуу.

Александр Найданович Цыцыктуевые гансал урдахи ажалаа хараад ябадаг хүн, тиимэл хадань хүдэлмэриинь үрэ дүн hайн, ондоо тэрэшээ hамаарна бэшэ ёhотой гэжэ бодохо болоо haa тон буруу. Энэмнай предприятиингаа ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг хүдэлмэришэн. Леспромхозой рабочкомой, цехэй месткомой гэшүүн, Дээдэ Хүрбын сомоной Соведэй депутат. Иимэнүүд ниитын даабаритай ябаха гээшэ машинын руль барижа ябаhан хүндэ хүндэхэн ааб даа. Теэд «халаандаа гарахамни, сүлөөмни үгы, хаанаа хүрэхэ хүн гээшэбиб»... гэхэ мэтээр үгэ алдаhан ушар огто үзэгдөөгүй юм гэжэ леспромхозой, сомоной Соведэй хүтэлбэрилэгшэд хэлсэдэг.

Хүбшын харгын уташье, хэды эгсэшье hаань, хүдэр гараар жолоодуулан ябаhан МАЗ машина, эзэнэйнгээ «үгэ дууланги» аhан шадалаараа зүдхэнэ. Унагааhан модонуудые орбонтойнь гэхээр бүтэн зандань нюрган дээрэ ябталжархин «хүлэгэй» абяан хүбшые дүүрэн сууряа татана. Жэлэй дүрбэн сагта, заримандаа үдэр, hүниншье илгадгүй иигэжэл сууряа татуулhаар ябатарнь арбан долоон жэл үнгэршэхэнь. Теэд дурлаhан ажалаа, шэлэhэн мэргэжэлээ юунhээшье үлүүдэ тоолодог хүдэлмэришэ хүн иимэ олон жэлэй hубарилдан үнгэрhые ойлгооншьегүй байжа магад.

— Александр Цыцыктуев хорёодтойл хүбүүн манай леспромхоздо ерээ hэн гүб даа. Эндэ сугларагшадай олонхимнай тэрэнэй манай дунда яажа хүн болоhыень. эрхим шофер болотороо ургаhыень хаража ябанабди... Ажалша бэрхэ энэрхы hайхан сэдьхэлтэй, урагшаа hанаатай хүн болоо. Ниитыншье хэрэгтэ али зэргын эдэбхитэйгээр хандадаг гээшэб. Иимэл хүндэ бидэ өөhэдынгөө бүхы этигэл найдабарие зорюулжа, түрэл республикынгаа Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Александр Найдановичаа дэбжүүлээ гэжэ дурадхаха байнаб. Нүхэр Цыцыктуев манай хүсэл харюулхал хүн гээшэ,—гэжэ тээсгэн

Тээгдын клубта болоhон hунгагшадай суглаан дээрэ леспромхозой урданай жолоошон, мүнөө слесарь нүхэр Якимов хэлээ hэн.

Сугтаа үни удаан хүдэлhэн аха нүхэрэйнь хэлэhэн эдэ хэдэхэн үгэнүүд Александр Цыцыктуевай ажалай замай, ниитынь ажал ябуулгын али зэргэ баян байhые; нютаг зондоо, сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө али зэргэ хүндэтэй байhые бодотоор гэршэлжэ үгэнэ. Иигэжэл ажабайдалай али олон шата дабшан, урга ургаhаар лэ манай нютагта хүмүүжэhэн, түрүү хүдэлмэришэдэй зэргэдэ жагсалсаhан, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсагша Александр Найданович Цыцыктуев дүшэ наhанайнгаа ой дээрэ дээдын засаг түрэдэ түлөөлхөөр дэбжүүлэгдэбэ ха юм даа.

Нютагай зоной этигэhэн этигэл, найдаhан найдабари хэмгүй ехэ. «Манай хүбүүн хамагай аша туhын түлөө юумэ бүтээхэл байха... Өөhэдымнай түлөөлэгшэ тэрэ Верховно Советдэ байлсаха эрхэтэй болоходоо hайн лэ гээшэ... Юрэдөө, би Александрта нимэ захяа хэлэхэмни..» гэхэншэлэн али олон hайн үгэнүүд hунгагшадтай уулзахадань хэлэгдээб!

Хүбшын харгы эгсэ, хүндэшье байhаар лэ байха. Теэд энэ уялгань хүндэшье, хүндэтэйшье байха. Зай зоригтойл ябыш даа, алишье албаяа дүүргэхэдээ, Александр Найданович, Нүхэдшни шамдаа гүн зүрхэнэйнгөө этигэл мэдүүлээ гээшэ гүб даа.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

Хориин аймаг.

Арадай кандидадууд

УРАГШАА ТЭГҮҮЛЭГШЭ

Республикамнай Верховно Соведэй депутадта кандидат Аношин Василий Георгиевичтай hунгагшадтаа уулзалгын суглаан дээрэ түрүүшынхеэ харалсаа hэмди. Нюдөөрөө миhэлзэhэн уряалга шэгтэй, шаб гэмэ бэетэй залуу хүн президиумдэ hуугаа hэн. Уулзалгада үгэ хэлэhэн нүхэдэй, өөрынь үгэhөө ажал хэрэгтэйнь, намтартай танилсажа, hонирхохо тумаа, Василий Георгиевичтай дахин уулзаха, хөөрэлдэхэ хүсэлдэ абтаа бэлэйб.

Үглөөдэрынь нүхэр Аношин үглөөнэй халаанаар газар доро орожо хүдэлhэн, үдэрhөө хойно гурбан часта сүлөө орохо гэжэ дуулаад, Сэлэнгын аймагай газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэтэй 7/8 шахта ошобобди. Ажалаа hаяхан дүүргээд, душда орожо байна. Нэгэ хэды болоод ерэхэ гэбэд.

— Василий тухай тобшоор хэлэхэ болоо haa, ёhотойл мүнөө үе сагай хүдэлмэришэн, — гээд шахтын ахалагша инженер К. Е. Слюнкин нүхэр Аношин тушаа абаhaар хэлэбэ.

Шулуу нүүрhэ абадаг уурхай, «забой» гэжэ шахтёрнуудай нэрлэдэг нүхэндэ ороходо, хүрзөөр малтамал, этэжэ, нүхэнэй тотого модон баханануудаар тулажа, бар хүсэ гарган, хүдэлжэ байhан хүнүүд харагдахагүй. Мүнөө газар нүхэлхэ бүхы хүдэлмэри оньhожоруулагданхай. Нүхэнэй эхиндэ горно комбайн хүдэлнэ. Тэрэнэй эритэ мэсынгээ шэди, хүсэ мэдүүлэн хэмхэлhэн, суглуулhан малтамал трансмиссяар дамжуулагдан, вагонеткэнүүдтэ ашаалагдана. Комбайнай урагшаа дабшажа, хойнонь гараhан нүхэн (проход) заводто түхеэрэгдэhэн тусхай кронштейн тулганиуудаар бүхэлэгдэнэ. Эдэ орёо машина, техникэ тодхохо, хүдэлгэхын тулада механик, слесарь, электрик, монтажник мэргэжэлтэй шахтёрнууд хүдэлнэ. Эдэ мэргэжэлые нүхэр Аношин дууhыень мэдэхэ хүн.

Горно-промышленна училищида hуража, анха түрүүн барилгашан болоно, ажалай амта таниhан, армида жолоошон-механик ябаhан, шахтада хүдэлжэ эхилхэдээ слесарь-электригэй мэргэжэл шудалhан, мүнөө үень Ангарскын горно политехническэ техникумэй дүрбэдэхи курсые заочноор дүүргэхэеэ байhан нүхэр Аношиниие «ёhотойл мүнөө үеын хүдэлмэришэн» гэжэ инженерэй нэрлээшэ, эндээ гэлсэхэдэ, үшөөл доогуур абхуулжа хэлэhэн ха. Юуб гэхэдэ, мүнөө нүхэр Аношиной ударидан бүтээжэ байhан юумэниинь тон харюусалгатай, орёо, бүхы шахтада ехэ удха шанартай горно-инженернэ хэрэг мүн. Василий Георгиевичой толгойлдог звеногойхид шэнэ забой эхилжэ, КМ-87Э гэжэ нэрэтэй шэнэ комплекс — газар дорохи хүдэлмэрие бүхыдэнь оньhожоруулhан hүүлэй оньhон техникэ, машина, түхеэрэлгэнүүдые тодхожо байнхай. Байгша оной июлиин тэн болотор бүхы тодхолго, хабсаралгын хүдэлмэри дүүргээд, мүнөө суг хүдэлжэ байhан нүхэдөөрөө комплексно бригада болоно, шулуу нүүрhэ малтажа эхилхэ түсэбтэй.

Хүлеэhээр байтарнай удангүй Василий Георгиевичнай орожо ерэбэ. Халуун душhaa hая гараhан ягаан улаахан шарайтай, береткэ, свитер хубсаhатай мүнөө мантай уулзахадаа, бүришье залууханаар гушадаа шахажа ябаhан гэжэ яашье hанахаар бэшээр харагдаба. Шахтернуудай газар дээрэ гарахадань, нэн түрүүндэ асуудал ёhoop: «Амгалан, амжалтатай hайнаар халаан дүүрэбэ гү» гээд инженер hураба.

— hайн даа. 90 кронштейн тодхожо амжабабди, — гэбэ. Энэнь юрын хүнэй ойлгоходо, хэр ехэ гээшэб гээд hонирхогдобо.

— Юун гэхэ юумэ даа. Энээнhээ урда тээ 80-яадые тодходог hэмди, — гээд Василий даруугаар харюусаба.

— Мүнөө тодхожо байhан, тодхохо, хабсарха комплекснь хэр ехэ юм гэжэ жэшэхэ болоо haa, 30 гаран вагон хэрэгсэл түмэр замаар Дружковска машина бүтээлгын заводhоо бууhан байна. Эдэ бүхы юумэн газар доро оруулагданхай, Василиин гарта тушаагданхай гээшэ,—гээд инженер ойлгуулна.—Табигдаhан графигhaa уридлажал ябанхайнууд—гээд инженер саашань тодорхойлно.—Бүхы шахтамнай Аношиной шэнэ забойдо ехэтэл найдана гээшэ. Юундэб гэхэдэ,—гээд, нүхэр Слюнкин шоото дээрэ 360 мянга татаад—энэ манай шахтын бүхы жэлдээ малтадаг тонно шулуу нүүрhэн гээшэ. Июлиин хорёодоор хүсэндөө оруулагдажа хүдэлгэгдэхэеэ байhан, Василиин тэндэ комплексно бригадын бригадир болоно, саашадаа ажаллахаяа байгааша лава нэгэ жэл соо 180 мянган тонно нүүрhэ үгэхэ. 360-ые, 180-тай сасуулаад үзыт даа. Энэ шэнэ забойн ямар удха шанартай, аша туhатай байхань элитэ хаям даа,—гэбэ.

Нүхэр Аношин харюусалга дээрээ даажа абаhан юумэеэ хүсэлдүүлэн, дүүргэнгүй haладаггүй, өөрөө нилээдгүй үсэд нэтэрүү, сугтаа хүдэлhэн

нүхэдөөшье урагшань лэ тэгүүл... хые хүсэдэг, шадамар эмхидх... хани hайн нүхэр байhанаа урагш... харуулhан. Жэшээнь, үнгэрhэн ж... туршада шахтын гурбадахи участ... шэнэ забойдо хүдэлхэ зуураа б... нүхэдөөрөө эгээл ехэ нүүрhэ сүү... гаргаhан баримтануудынь олон. 19... оной январиин 13-да нүхэр Ано... ной хүдэлжэ байhан лаваhaa су... соо 2650 тонно нүүрhэн малтаг... бүхэсоюзна рекорд харуулагдаhан... дартай.

— Хүлисэгты. Амарха саг... hамшаабабди. Гэр бүлынхидтэй... леэжэ ядажа байна аа гү?—... мнай Василий энеэбхилээд—үшөө... үдыхэн даа. Табатай, гурбат... хоёр басагадни сагhaa урид са... гаража ошохо дурагүйнүүд. ... шье заршам сахиха хэрэгтэй. Т... час болотор танай мэдэлдэб,—... хүхин татана. Гэр бүлэ, саа... hуралсал тушаань дуугарал... үшөө нилээд hуушабабди. Мүнөө... дэ техникумээ дүүргэжэ, диплом... ха, тиигээд саашадаа хаана h... хань үшөө тодологдоодүй. Дару... шэн зантай Василий дээдэ ямар h... гуулида орожо, ажалhaa hамш... hурахаяа досоогоо үни шиидхэ... hэншье байгаа haa, хэлээгүй ... магад.

Туйлаhанаараа hанаагаа ам... гүй, ходол урагшаа тэгүүлжэ ябд... үнэн сэдьхэлhээ хамтын хэрэгтэ ... дадаг, илангаяа шэнэ юумэ үүс... хүсэлэнтэй Василий Георгиевич... шиной урдахи харгы тодо, аюу... бэр.

Ц. ДУГАРОВ

МАГТААЛТАЙ

hайхан саг ерэжэ, үглөөнэй улаахан наран зүүн hарьдагай оройhоо маряаhаар бултайба. Түгнын хойно, бүлэг бургааhанай дэргэдэ эреэ маряан үнеэд hанаа амархан хибэдэhээ хибэжэ, садхалан тэнюун хэбтэнэ. нүгөө заримыень hаана.

Үнеэдэй тээ хажуу тээ хэдэн олон бидонууд зэргэлүүлэн табигданхай. Тоо бүридхэлшэ Нимасу Будаева забда сүлөөгүй дүүрэн хүнэгтэй hү хэмжээд лэ абана. Эгээн түрүүлжэ үнеэдээ haaжа дүүргэhэн шамбай бэетэй эхэнэртэ тэрэ хандажа, иигэжэ хэлэбэ.

— Дулма, мүнөөдэр 130 литр hү haaбаш. Үсэлдэрhөөхидэ орходоо 10 литрээр нэмэбэ гээшэш. Үдэр бүхэндэ амжалтаа арьбадхадаг болохоодэтэй hайшаалтай байна.

— Юрэдөө, шадалаараа оролдоно гээшэб,— гэжэ тэрэнь үсөөн үгэгүйгөөр харюусаба. Дулма Гомбоева хэды залуубтаршье haa, яhала бэрхэ haалишан гэжэ аймаг соогоо мэдээжэ юм. Нүхэртэеэ хамта Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхоздо түрүүшээр хонишоноор хүдэлөө бэлэй. hүүлдэ haалишан болоно ороо. 18 haамхай үнеэтэй.

Байгша оной 5 hарын туршада Дулма Гомбоева үнеэн бүриhөө хамта 460 литр hү haaгаад байнхай. Мүнөө болохоёо байгаа hунгалтада нютагаархидынь нүхэр Гомбоевае аймагай соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлбэд. Дулма Дашиевна хэдэн дахин шагнал, магтаалда хүртэhэн байха юм.

— Арад зоной нэгэн этигэл найдабарие үнэн сэхэ ажаллаhаа, үйлэ хэрэгээрээ харюулахаб, —гэжэ нүхэр Гомбоева мэдүүлнэ.

Ц. БАДЛУЕВ,
«Эрдэм» совхозой хонишон.

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛЬЭЭ ЗУУТАНАЙ ТООДО

Столой саана hуушоод лэ, элдэб ведомость табижа, үдэр дүүрэн саарhа эреэлжэ, шоото татажа hууханъ хашартай болоно, «сэбэр агаарта, хара ажал хэжэ ябадаг haa...» гэhэн бодол Нимажап Дашиевичай досоонь ородог болоhoop үнихэнэй hэн.

Энэ бодол тухайгаа Маша нүхэртөөшье хэлэхэдэнь балай арсадаггүй, «өөрөөл мэдэхэ хүн аабзаш, намда хамаагүй, малшье адуулжа, хурьгашье тэнжээжэ байхадаа, өөрэлгүй хоёр гартайб» гэжэ хэлэдэг бэлэй.

Бухгалтериин ажалhaa болижо, гэр бүлөөрөө отара даажа абаха хүсэлтэй байhан тухайгаа совхоздоо алдартай хонишон Балдан-Нима Гомбожапов ахадаа хэлэхэдэнь, тэрэнь толгойгоо hэжэрэн татажа;

— Хай, хэршье гэлдэхэ зон аабта даа, хүдэлжэ байhан, мэдэхэ, шадаха ажалаа хэhэнтнай дээрэ бэшэ гү даа. Тиигэбэшье өөhэдөөл мэдэгты, — гэжэ хэлэбэ.

«Хэрэ гэлдэхэ..., мэдэхэ, шадаха ажалаа хэбэл дээрэ...». «Хүнэй хэдэггүй хүдэлмэри хэжэ ябааб гэжэ hанаа гү, би юугээрээ дутаа хүмбиб, магад зуутаншье болохо бусадхадай лэ бэшэб» гэжэ Нимажабай хоронь бусалаад бэлэй. Тиигэжэ бухгалтериин ажалhaa болижо, ахэ хонидой отара даалгагты гэhэн гуйлтатайгаар Нимажап Дашиевич совхозойнгоо дирекцидэ хандаhан байна. Совхозой дирекци түргэшээр баhал маргажа, «байтараа хаража үзэхэбди, бухгалтеридэ баhал хүдэлхэ хэрэгтэй» гэhэншүүгээр хэлэбэ.

Хонишон болохо гэжэ эрид шиидэhэн Нимажап Гомбожаповтан хүлеэнэд, хүлеэнэд. Теэд отара тушаажа абагты гэжэ хэлэхэ хүн үгы. Баhа хандаба. Баhал үгы. Нилээд сагай үнгэрhэнэй hүүлдэ нэгэтэ совхозой директор Борис Павлович Хомутов бухгалтеридэ орожо ерээд, миhэд гэжэ:

— Нимажап Дашиевич, хэлсэдэгнай бүтэхөөр лэ ха. Ажалаа тушаажа, отара даажа абахаяа бэлдэхэдэшни болохо, — гэбэ.

Үнгэрэгшэ 1970 оной зун отарашье абтажа, Нимажап Гомбожапов хонидоо үрэжүүлгэдэнь бэлэдхэжэ захалаа hэн. hайн ногоотой бэлшээри бэдэржэ, hэлгүүлжэ байгаад, тэрэ хонидоо хүшэлүүлхые оролдоо, яhалашье хүшэлүүлээ. Отарые даагшанар хонидые искусственнаар үрэжүүлхэ техникэ шудалжа, энэ шухала хүдэлмэриие өөhэдөө хэдэг, хэндэшье найдадаггүй заншалтай юм. Тэрэ гуримаар Нимажап баhал техник-үрэжүүлэгшэнэрэй курсада hуралсажа, заабаринуудтайнь анхаралтайгаар танилсаба. Тасархайн отаролениидэ ажаллаhан Балдан-Нима ахаhаа, мүн бэшэшье нүхэдhөө зүбшөөл, заабари абажа байгаад, тэрэ ехэл оролдосотойгоор, хэдэ дахин шалгажа хэжэ үзэhэн, үргэhэн байжа юм.

Үрэжүүлгэ хэжэ дүүргэhэнэй удаа тэрэ хонидоо hайса бэлшээжэ, зун, намарай hарануудта яhалашье таргалуулба. Зун, намартаа hайн таргалhан хонид үбэлжэлгын үедэ хүсэеэ hуларуулангүй, саг болзортоо хурьгалжа захалhан байгаа. Февралиин хуушаар, мартын эхеэр нэгэ үедэ ехэ тухашаралган болоо. Заримдаа сүүдхэдэ 60—70 хурьган абтажа байба. Эхир хурьгад яhала олон байгаа. Нэгэ мэдэхэдээл, отарынхид зүүн эхэ хонин бүриhөө 100 хурьгатай болоhон, Зэдын аймагай Борьёогой совхозой «зуутан солотоной» тоодо ороод байба.

Зэргэлээ нүгөөдэ отара баhал түрүүшынхеэ хонидые түлжүүлжэ байhан Виктор Базаровай отарынхид «ана-мана сохилсожо», зуунай дабаа гаталаа. Эдэ хоёр отара хоорондоо социалис мүрысөөтэй юм. Түрүүшынхеэ түл абаhан хонишодой иимэ үрэ дүн туйлаhаниинь ехэ амжалта болоно. Түл абалга дүүрэжэ, зуhалангаа буухадаа Нимажап Гомбожаповай отарынхид 614 хониhоо 646 хурьга гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриhөө 105 хурьгатай гараа. Мүрысэдэг Виктор Базаровай отарын хонид хонин бүриhөө 101 хурьгатай. Тэрэ урдань 5 жэлэй нэн отара дааха байhан тула, хони харууhалха талаар нилээд дадаhан хүн.

Тиигэбэшье түл абаhан түрүүшынгээ жэлдээ зуутан болохо гээшэ мүрысэдэг хоёр нүхэдэй ... амжалта бшуу. Энэ амжалта ... лээр туйлагдаагүй, нилээд ... бэрхэшээлнүүд дайралдаа ... Нимажап Гомбожаповай ... үбэлжэдэг Сагаан-Хүтэлэй ... хуушан, таарамжагүй.

Мүнөө отарынхид зуhала... нүүжэ, хонид ногоондо садаад, ... тойл налайгдажа байна. h... хурьгада 22 килограммhaa ба... шэ шэгнүүртэйгээр эхэhээнь ... гааха, ноохыень саг болзо... хайшалуулха, тиигээд хонидоо ... жүүлгэдэнь бэлэдхэхэ зорилго ... бигдана.

Түрүүшын жэлдэ зуутан-соло... болоhон Нимажап Гомбожапов ... хай хөөрэхэ зуураа, тэрэнтэй ... хүдэлдэг нүхэд тухайнь — нэгэ... хи гарай хонишон Мария Гомбо... пова, хоёрдохи гарай хони... Евдокия Будаева тухай, ... эбтэй гуримтайгаар, оролдо... шударгыгаар ажалладаг туха... хэлэнгүй гаража болохогүй.

Шэнэ табан жэлэй түсэ... болзорhоонь урид дүүргэхын түл... социалис мүрысөө үргэнөөр ... гэрүүлхэ тухай совхозойнгоо ... хүдэлмэрилэгшэдтэ хамта абаhан ... гаа ажаллаhаа хандаха ... Нимажап Гомбожапов, ... нүхэд 1972 ондо мүнөө жэлэй ... нэн дүүргүй олон ... зорилго урдаа табиба.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
манай корр.

ЛЕНИНЭЙ ПАРТИИН ХЭРЭГ—АРАДАЙ ХЭРЭГ

...хэлэ. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

...я́буулга тухай хүн зондо һай-...мэдээсэн дуулгажа байха хэрэг-...

...овет хүн оронойнгоо бодото эзэ-...нь болодог дээрэһээ, тэрэнэйнгээ ...шадалые саашадань бэхижүүл-...эхээр эрмэлзэдэг гээшэ. Хүниие, ...таа залуу хүниие болбосоруу-...хүмүүжүүлгэ манай һургуулиин, ...емолой, ажалшадай коллективэй ...лго байхаһаа гадна, харин бүлын ...лго болоно. Түрэлхидэйнь, аха ...дэйнь ажал хүдэлмэри, ябадал ...ажабайдалдахи заншалнуудһаа ...шэстэй тодо жэшээ эдир залуу ...н гү, али басаганда байхагүй ...ойлгохын тулада заатал һаа баг-...айха хэрэгтэй бэшэ юм. Гүрэн ...үнэхөөрөөл шухала энэ хэ-... гражданин бүхэн хабаадалсаха ...ой.

...ведүүдэй ороной гражданиниие ...коруулан хүмүүжүүлхэ ябадалай ...шагүй хубинь интернационализ-... бүхы нацинууд болон үндэһэ ...най ажалшадай тэгшэ эрхэтэй, ...барисаатай байха үзэлөөр тэрэ-...хүмүүжүүлгэ болоно. Социа-...хадаа патриотизм гэжэ ойлгом-...шэнэ удхатай болгожо, тэрэ-... пролетарска интернациона-...тай бүхөөр холбоо. ССР Союз ...байгуулагдаһаар табин жэлэй ...ол үнгэрөөд байхада бидэнэр ...рлэхэбди. Ленинэй партиис тойрон нягтаар жагсаһан бүхы совет нацинууд болон үндэһэ яһатанай социальна, соёл сурталай-политическэ бата бэхи нэгэдэл дахяад һүр жабхалантайгаар харуулагдаха. Социализмын үедэ элдэб үндэһэ яһатанай хүнүүдэй шэнэ социальна нэгэдэл, гайхамшаг һайхан бата бэхи нэгэдэл —совет арад бии болоо. Совет ороной арадуудай аха дүүгэй холбоон, бусад социалис гүрэнүүдэй арадуудтай манай хани барисаан бүхы хүн түрэлтэнэй агуухэ ерээдүйн байдалай жэшээ болоно.

Һунгагшад Н. В. ПОДГОРНОТОЙ уулзаба

Н. В. Подгорный Советскэ Союзай гадаадын политикын гол асуудалнуудта тогтожо хэлээ, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр тодорхойлогдоһон энэ политикын гол шэглэлнүүд тухай, парти ба гүрэнэй хараа шугам бэелүүлгын һайн үрэ дүнгүүд тухай хөөрөө. Һүүлэй жэлнүүдтэ социалис хани нэгэдэл саашадаа бэхижээ, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй, коммунис ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй эдэбхи хэшээл дээшэлээ, түрүү үзэл бодолто, революционно хүсэнүүд бүри нягта жагсаалтай болоо. Социализмын, демократиин ба эб найрамдалай хүсэнүүд өөрынгөө байдалые батадхаа, дарлалтын, эзэрхэг түримхэй ба милитаризмын хүсэнүүдые улам бүри ехээр түреэ.

Гэбэшье дэлхэйе революционно ёһоор шэнэдхэн байгуулгада һаад ушаруулха һэдэлгэ гаргадаг империализмтай, хархис этэгээдүүдтэй тэмсэл орёо ба шанга зангаараа үлэнхэй. Хамагай түрүүндэ Европо түби дээрэхи байдалда совет хүнүүд, дэлхэйн олониитэ анхаралаа ехээр хандуулна. Энэ хадаа өөрын гүнзэгы ехэ шалтагаантай юм. Советскэ Союзда гитлеровскэ Германи харата муухайгаар добтолон ороод, хүсэдөөр бута сохюулаа һэн. Энэ добтолгын эхилһээр 30 жэл хэдэн хоногой үнгэрөөд байхада гүйсэхэнь. Гэбэшье ФРГ-дэ зарим нэгэшүүл мүнөө хүрэтэр үһөө нэхэхые жүрөөдэжэ байдаг. Европын шухала асуудалнуудые гүримшүүлгые һаатуулдаг хүсэнүүд энэ түбиһөө ондоо тээгүүршье бии юм. Энээн тухай НАТО-гой Соведэй сесси Лиссабондо болоходоо дахяад һануулба. Хойто-Атлантическа бүлэглэлдэ хабаадагшадай һанамжанууд ба хараа бодолой талаар зарим алгасалдаанууд гарадаг болоо гэжэ мэдээжэ даа. Тэдэнэр Советскэ Союзай шэнэ үүсхэлнүүд тушаа һаналаа хандуулха баатай болоһон байха юм. Тиигэбэшье Европын шухала асуудалнуудые шиидхэлгые удааруулха гэжэ зарим тусхайта этэгээдүүд эрмэлзэдэг байна.

Европын бүхы асуудалнуудые холбон нэгэдхэнгүйгөөр, тус тустань шиидхэжэ болохо, шиидхэхэ хэрэгтэй гэжэ манай орон тоолоно. Шахардуу шанга байдал һуларуулхын, Европодохи орон нютагуудай газарые мүнөө байһан хэбээрнь батадхахын түлөө бидэнэр шууд сэхээр тэмсэнэбди. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө үнгэргэлгэ энээндэ туһалха байгаа. Зүблөө зарлаха һанамжа гаргаһан СССР-эй, бусад социалис оронуудай хараа бодол эли тодо, тодорхой—зүблөө зарлаха тушаа юрэнхы хөөрэлдөөнүүдээ болюулжа, тэрээндэ эдэбхитэйгээр бэлдэжэ ороход саг тулажа ерээ.

Н. В. Подгорный Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай дэлгэрэнгыгээр хэлээ, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада һаяхан аяншалгынгаа үрэ дүнгүүд тухай хөөрөө.

Израиль эзэрхэг түримхэй ябуулга сэхээр эмхидхэжэ, араб оронуудтахи түрүү засаг түрэнүүдые усадхаха гэһэн империалис, хархис этэгээдүүдэй һанаашалгануудай 1967 ондо урагшагүйдэһэнэй һүүлээр, дэбжэлтын болон национальна бэеэ даанхай байдалай замаар дабшалгадань ОАР-ай арадта, мүн бусад араб гүрэнүүдтэ һаад ушаруулха эрмэлзэлгэнүүдһээ эдэ этэгээдүүд арсаагүй. Тэдэнэр иимэ харата муухай, арадта харша зорилгонуудаа туйлахын тулада элдэб олон онол аргануудые хэрэглэнэ, израиль хэтэрмэ этэгээдүүдтэ али бүхы туһаламжа элитээр үзүүлһэн зангаараа.

Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай араб гүрэнүүдэй байгуулһан бэеэ даанхай байдалай шухала түшэг тулгууриие хани ёһоной холбооень һуларуулхын тулада империалистнууд бага бэшэ хүсэлэл гаргана. Гэбэшье араб арадуудай, СССР-эй, социалис оронуудай эдэбхитэй эсэргүүсэлтэ империалис харата һанаашалгануудые таһалдуулна. Совет-араб хани барисаа саашадань бэхижүүлхые, политическэ, экономическа, оборонно ба бусад һалбаринуудаар харилсаа холбоогоо гүнзэгырүүлхые али али талын эрмэлзэжэ байһые президент А. Сададтай, ОАР-ай бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй Каирта болоһон хөөрэлдөөнүүд дахяад гэршэлжэ үгөө. СССР ба ОАР-ай харилсаанууд шэнэ шатада гаража байна, энээниие хани барисаан, харилсаа холбоон тухай тэдэнэй хоорондо баталагдаһан договор эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Империализмда эсэргүүсэлгэдэ үндэһэлэн, дэлхэйн социализмын ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хүсэнүүдэй улам ойртолсожо байһые договор харуулна. Договорые совет ба египет арадууд һайшаалтайгаар угтаа, уласхоорондын үргэн ехэ һонирхол тэрэ үүдхээ, энэ договор бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхын түлөө араб оронуудай хэдэг тэмсэлэй, империализмда эсэргүүсэн, өөһэдынгөө хуулита эрхые хамгаалхын түлөө арадуудай хэдэг тэмсэлэй ашa туһада, бүгэдэ ниитын эб найрамалай ба аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлэй аша туһада тааралдана, тиимэһээ Совет ороной амгалан ёһоной политикада, үг зорилгонуудта туһатай байна.

Манай гадаадын политикын эдэбхитэй байһан, совет хүнүүдэй ажалай амжалтануудые туйлададаг дээрэһээ Советскэ Союз уласхоорондын оршондо амжалтануудые туйлана гээд Н. В. Подгорный тэмдэглээ. Өөрынгөө ороние али бүхы талаһаань бэхижүүлхэдээ, коммунис байгуулалта амжалтатайгаар эрхилхэдээ, манай арад өөрынгөө интернациональна үялгые дүүргэнэ гээшэ. Энээнтэй дашарамдуулан, үгэ хэлэгшэ совет дипломадуудай, худалдаа наймаанай, дипломатическа түлөөлэлтын зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй ехэ ажал тухай, социалис ба хүгжэжэ эхилһэн оронуудай арадуудтай совет арадай хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ, тэдэ оронуудай национальна экономикые хүгжөөлгэдэ хилын саана хүдэлжэ байһан манай инженернүүд, хүдэлмэришэд, врачнууд болон багшанарай горитой туһа нэмэри оруулдаг тухай хөөрөө.

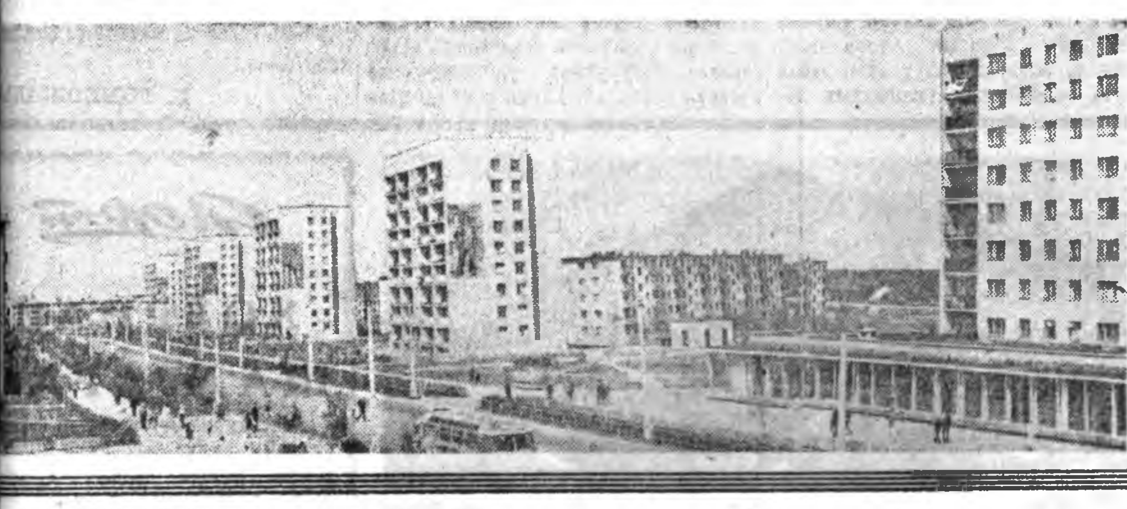
Демократиин асуудалнууд хадаа дэлхэйн олониитын хоёр байгуулалтын хоорондохи политическэ ба соёл сурталай зүрилдөөнэй эгээн лэ шанга участогуудай нэгэниинь мүнөө болоно гээд үгээ дүүргэхэдээ Н. В. Подгорный онсолон тэмдэглээ. Социалис демократиин түрүү нүлөө үзүүлэлгые бага болгохо, совет хүниие гү-рэндэнь зүрюугээр табиха, социалис оронуудай аха дүүгэй харилсаа холбоо һуларуулха гэһэн империализмын идхагшадай һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн, манай парти тэмсэдэг байгаа, тэмсэнэ гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. «Сэбэр», ангиин тала харадаггүй демократи гэдэг тухай оппортунис, ревизионис һанал бодолнуудые бидэнэр шууд сэхээр элишэлдэг байгаабди. саашадаашье элишэлхэбди. Манай партиин үүргэ тухай асуудал совет хүнүүдтэ элитэ болонхой — Коммунис партиин хүтэлбэригүйгөөр бодото демократи байжа шадахагүй бшуу.

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар өөрыень дэбжүүлһэнэй түлөө ниислэлэй Ленинградска районой предприятинуудай, организацинуудай коллективүүдтэ, бүхы ажалшадта үнэн зүрхэнһөө үшөө дахин баясхалан хүргөөд, Н. В. Подгорный иигэжэ хэлээ. Депутадай ажал ябуулга ехэ нэрэ хүндэ олохоһоо гадна, нангин ба орёо нарин уялга болоно. Тэрэниие бүхы хэрэгүүдээрээ, бүхы хүдэлмэреэрээ харюулха оролдолго гаргахаб.

Нүхэр Н. В. Подгорнын хэлэһэн үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдаа, нэгэтэ бэшэ альга ташалган болоо.

Москва городой Ленинградска һунгуулиин округой һунгагшадай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай Нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин байлсаа.

(ТАСС).

Белоруссиин барилгашад болон нефть болбосоруулагшадай ажаһуудаг Новополоцк городто һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада тон ехэ барилга хэгдэһэн, арад зониинь олошорһон байха юм. Мүнөө тэндэ һунгуулиин нэгэ шэнэ округ бии болгогдоо. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада 4000 шэнэ квартира, залуушуулай хамтын 8 байра бариг-даа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: городой Молодёжно үйлсэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

...ролетарска интернационализмын туг доро

МНРП-гэй XVI СЪЕЗД

...ААН-БААТАР. (ТАСС-ай тусхай корр.). Мон-... Арадай-революционно партиин XVI съезд ...дэхи үдэртөө хүдэлмэрилбэ. Тоосоото үе соо ...П-гэй хэһэн ажал ябуулгын дүнгүүдые, ерэ-...һан жэлдэ социализм байгуулха үргэн про-...ые делегадууд зүбшэн хэлсэнэ.

...одализмһаа социалис обществодо богонихон ...соо ороһон, хүдөө ажахые кооператив бол-... эмхидхэхэ үндэһэ һуури табиһан, горо-...а промышленность байгуулһан монгол ара-...революционно туйлалтануудаар ехээр һонир-...баясажа байһанаа Чилиин Коммунис партиин ЦК-гай гэшүүн В. Эвиа съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ элирхэйлэн мэдүүлээ. Франциин Коммунис партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат К. Попрэн съездын делегадуудые амаршалһан байна.

Урда Вьетнамай Национально-сүлөөрэлгын фронтын ЦК-гай гэшүүн Данг Куанг Миниие делегадууд, айлшад халуунаар угтаа. Социализм байгуулгада МНР-эй туйлаһан амжалтанууд арадай Монголой байдалые, уласхоорондын оршондо тэрэнэй нэрэ хүндые бэхижүүлнэ, социалис оронуудай хүсэ шадалай ургалтада туһална, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаадагшадые зоригжуулна. Американ империализмда эсэргүүсэн, Индохитадта, бүхы бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха талаар арадуудай хэжэ байһан ниитэ тэмсэлдэ МНРП үнэтэ туһа нэмэри оруулна гээд тэрэ мэдүүлһэн байна.

США-гай, Италиин, Грециин, Ирагай, Великобританиин, Финляндиин, Ливанай, Иорданиин, Бельгиин, Индиин, Канадын болон бусад коммунис партинуудай түлөөлэгшэд Монголой Арадай-революционно партиин XVI съездые амаршалаа.

Съезд хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлһээр.

МОНГОЛОЙ ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ АЙЛШАЛБА

...ААН-БААТАР. (ТАСС-ай тусхай ...). МНРП-гэй XVI съездэ хабаа-...а ерэһэн КПСС-эй делегациие ... Монголой ажалшад аха дүү ... угтана. Түб аймагай «Сүхэ-...рай зам» гэжэ хүдөө ажахын ...ралда КПСС-эй ЦК-гай Полит-...ой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай ...тарь А. П. Кириленко түрүүтэй делегаци июниин 10-да айлшалжа ошоһон байна.

Советскэ Союзһаа ерэһэн ханинараа угтахын тулада хүдөөгэй ажалшад гэр бүлынхидтээ хамта һайндэрэйхеэр национальна хубсаһануудаа үмдэжэ гараа, эшэгы гэрнүүдээ уряа лозунгнууд болон плакадуудаар гоёон шэмэглэһэн байгаа.

Хонишон У. Батбаяр өөрынгөө гэртэ орохые А. П. Кириленко болон бусад совет айлшадые уряа. Тусгаар хүндэлэлгын, хани барисаанай тэмдэг болгон, монгол заншалаар тэрэ КПСС-эй делегациие толгойлогшодо дүүрэн һүтэй мүнгэн аягые сэнхир хүхэ хадаг дээрэ табяад барюулаа.

Түб аймагай эрхим хамтаралнуудай нэгэн бологшо өөрынгөө ажахын ажабайдал ба ажал хэрэгүүд тухай хүдөөгэй ажалшад айлшадтаа хөөрэжэ үгөө. Ажахы гурба миллион хахад түхэригэй олзо жэл бүхэндэ оруулдаг, 60 мянга гаран толгой малтай, жэлдээ 400 тонно мяха, 80 тонно ноохо абадаг, 1 миллион үлүүтэй литр һү һаадаг, тэрэ тоодо сэгээ гаргадаг байха юм.

Хүдөөгэй ажалшадта совет арадай амаршалгые нүхэр А. П. Кириленко дамжуулаа. Монгол арадай үмэнэ үргэн ехэ хараа зам нээжэ үгэхэ байһан МНРП-гэй XVI съезд тухай тэрэ хөөрөө.

Мориной урилдаа, бүхын барилдаа болон номо һуршаар харбалгые хүдөөгэй ажалшад совет ханинартаа харуулһан байна.

КПСС-эй делегацитай хамта МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд С. Лувсан, Н. Жагварал ябалсаа.

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ МОНГОЛ ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ АЙЛШАЛБА

...ААН-БААТАР. (ТАСС-ай тусхай ...). Советскэ Союзай технико-эко-...ческа туһаламжатайгаар бариг-... автозаһабарилгын завод Монго-... Арадай Республикын заһабарил-...ба металл болбосоруулдаг про-...енностиин эгээн лэ томо пред-...тинь болоно.

...НРП-гэй XVI съездын хүдэлмэри-...хабаадажа байһан КПСС-эй ЦК-... Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ...й секретарь А. П. Кириленко ...тэй КПСС-эй делегациин гэ-... июниин 9-дэ хүдэлмэришэдтэ ...аар ерээ. Совет нүхэдтэй хамта ...П-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэ-..., Арадай Ехэ Хуралай Прези-...эй Түрүүлэгшэ Ж. Самбу, МНРП-... ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ...П-гэй ЦК-гай секретарь Н. Жаг-..., МНР-эй Министрнүүдэй Сове-... түрүүлэгшын орлогшо Б. Дугэр-... ябалсаа.

...редприятиин гол байшангай ... машинанууд ерээ. Хэдэн зуун ...мэришэд, инженер, технигүүд ...аар альга ташан айлшадые уг-... Пионернүүд тэдэндэ сэсэгүүдые ...улаа.

КПСС-эй делегацитай уулзалгада зорюулагдаһан митинг эхилээ. Түрүү хүдэлмэришэн нүхэр Лхагва, заводой парткомой секретарь нүхэр Даваа үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй делегацида аха дүүгэй халуун амаршалга монгол хүдэлмэришэдэй зүгһөө хүргөө.

Нүхэр А. П. Кириленко микрофоной дэргэдэ ерэнэ. «Найрамдал—хани барисаан!» гэһэн юрөөлнүүд табигдана, нэрьемэ альга ташалганууд болоно.

Нүхэр А. П. Кириленкын хэлэһэн үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдаа, нэгэтэ бэшэ альга ташалганууд болоо.

Бүхы дэлхэйн ажалшадай агуухэ багша ба вождь В. И. Ленинэй портредые КПСС-эй делегаци заводой коллективтэ бэлэг болгон дамжуулаа. Москвадахи Останкинска телебашниин моделиие делегаци мүн лэ бэлэглээ.

Мэдээжэ поэт Д. Сэнгын поэмын удхаар торгон дээрэ угалзатуулан оёгдоһон, «Үбгэн партизанай хөөрөөн» гэжэ нэрэтэй зурагые монгол ханинар КПСС-эй делегацида бэлэглэһэн байна.

КПСС-эй делегаци

Улаан-Баатарай музейдэ оробо

...АН-БААТАР. (ТАСС-ай тусхай ...). Монголой Арадай-революцион-...ртиин XVI съездэ хабаадажа ...н КПСС-эй ЦК-гай Политбюро-...эшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секре-... А. П. Кириленко, Советскэ Сою-...Коммунис партиин делегациин гэшүүд Улаан-Баатарта зураглан харуулгын искусствын гүрэнэй түбэй музейдэ июниин 9-дэ үдын хойно орожо хараа.

МНР-эй соёлой министр С. Сосорбарам айлшадтай хамта ябалсаа.

Соведүүдэй һунгалта угтуулан

АГИТПУНКТДА

РСФСР-эй, БурАССР-эй Верховно болон городской, нютагай Соведүүдтэ болохо һунгалта үдэр ерэхэ бүри ойртожо байна. Бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүд түгэсэжэ захалаа, һунгуулиин участогууд хаа хаанагүй хүдэлнэ.

Жэшээнь, Хориин һунгуулиин № 27 участогта 2179 хүн дуугаа үгэхэ юм. Тэдэнэр булта бүридхэлдэ абтанхай, депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудтаяа уулзанхай, намтарнуудтайнь танилсаа. Тус участок аймагай соёлой байшан соо оршодог. Эндэхи агитпункт үглөөнһөө үдэшэ болотор нээлгээтэй байна. Һунгагшад орожо, хэрэгтэй асуудалнуудтаа харюу абана, агитаторнууд хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус агитпунктые даагша Р. А. Лисова (тэгэн дундахинь).

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭДЭБХИТЭЙ АГИТАТОР

Улаан-Үдын № 22 һунгуулиин участогай агитпункт индустриальна техникумэй актова зал соо тухеэрэгдэнхэй юм. Агитпунктые даагшын тушаалда «Электромашина» заводой партком коммунист Николай Петрович Носиковые зууршалһан байна. Энэ ехэ зүбтэй шиидхэбэри байгаа. Нүхэр Носиков Соведүүдэй һунгалта угтуулан, богони болзор соо агитпунктаа хүдэлдэг болгоо.

Түбхын түрүүн заводой агитаторнуудай эдэбхитэдэй туһаламжаар агитпунктаа түхеэрһэн байна. Һунгалтын Дүрим, РСФСР-эй ба БурАССР-эй конституци болоод һунгалтада хабаатай бүхы материалнуудые, газетэ болон журналнуудые, һонин номуудые бэлдээ. Радиоприёмник, телевизор эндэнь хүдэлнэ, шатар болон домино мэтэ нааданай хэрэгсэлнүүд бии. Үдэшэ бүри тусхай графигай ёһоор лекци, элдэб хөөрэлдөөн үнгэрэгдэхэ юм. Тиимэһээнь тус агитпунктда хүн зон хододоо олон сугладаг, сүлөө сагаа бэедээ туһатайгаар үнгэрэгдэг байна. Элдэб стенднүүд болон агитаторнуудай хөөрөөнһөө агитпунктда ерэһэн хүн бүхэн «Электромашина» заводой туйлалтанууд ба ерээдүйн хүгжэлтэ тухайнь мэдэхэ болоно. Тус заводой бүтээһэн зүйлнүүд хариин 15 гүрэндэ эльгээгдэдэг, мүн 100 киловатт хүсэтэй электродвигательнүүдые бүтээдэг болоо.

Агитпунитдаа ерэжэ, һунгагшад депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэдтэй уулзаа, захянуудаа хэлээ. Эдэ бүгэдэ хүдэлмэри эмхидхэхэдээ бэрхэ байһанаа агитаторнууд Л. Фейгина, А. Янковская, В. Раднаев, Б. Попов, Ф. Чебунин, В. Моксонов, Р. Ахмедшин болон бусад нүхэд харуулһан байна.

Һаяхан эндэ һунгагшадай үдэшэ үнгэргэгдөө. Лектор нүхэр Гусаров уласхоорондын байдал тухай һонин хөөрөө дэлгэжэ, заводой уран һайханай бүлгэмэйхид һонирхолтой наада табяа.

Агитпунктын эдэ бүхы ашатай туһатай ажал хэрэгтэ коммунист Николай Петрович Носиковой үүргэ ехэ юм.

Н. ДЕМИН.

ХИЛЫН Сананаа

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

НЭГЭН ҺАНАЛТАЙГААР ҺАЙШААГДАБА

КАИР. ТАСС-ай корр. В. Лебедев иигэжэ дамжуулна:

Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай СССР-эй ба ОАР-ай хоорондохи договорто эндэ майн һүүл багта СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, ОАР-ай президент А. Садат гар табяа һэн. Тус договорые ОАР-ай Арадай суглаанай гадаадын хэрэгүүдэй ба национальна обороной талаар комитет өөрынгөө июниин 9-нэй заседани дээрэ нэгэн һаналтайгаар һайшаагаа.

Тус асуудалаар элидхэл бэлдэхэ тусхай комиссиие комитет байгуулаа. Тус элидхэл Арадай суглаанай июниин 13-да нээгдэхэ сессиин үзэмжэдэ табигдаха байна.

СССР, ОАР-ай хоорондохи договор хоёр ороной арадуудай бата бэхи, хубилашагүй хани барисаатай байһые харуулна. Энэ хани барисаан саг зуурын бэшэ, харин бата бэхи үндэһэ һууриде түшэглэдэг гээд ОАР-ай премьер-министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Махмуд Риад комитедэй заседани дээрэ мэдүүлээ.

«ОАР-ые Советскэ Союзай хододоо али бүхы талаар дэмжэдэг байһыень бидэнэр мартаха ёһогүйбди гээд М. Риад онсолон тэмдэглээ. Араб оронуудта эсэргүүгээр 1967 оной июньдэ израиль эзэрхэг түримхэй ябуулгын эхилһэнэй һүүлээр Советскэ Союз эзэрхэг түримхэй орониие уур сухалтайгаар буруушааһан, Израильтай дипломатическа харилсаагаа таһалдуулһан байгаа. СССР манай экономикые хүгжөөлгэдэ туһална, арабуудай үнэн зүб хэрэгые уласхоорондын оршондо эдэбхитэйгээр дэмжэнэ.

Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай совет-египет договор хоёр ороной хоорондохи харилсаа хүгжөөн бэхижүүлгэдэ туһалха байна».

Румыниин партийно-правительственна делегаци КНДР-тэ ерэбэ

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). Корейн Ажалай партиин ЦК-гай ба КНДР-эй правительствын уряалаар РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй Гүрэнэй соведэй түрүүлэгшэ Н. Чаушеску түрүүтэй Румыниин Социалис Республикын партийно-правительственна делегаци эндэ аяншалжа ерэбэ.

ТПК-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, КНДР-эй Министрнүүдэй Кабинедэй Түрүүлэгшэ Ким Ир Сен болон бусад Румыниин делегациие аэродром дээрэ угтаба.

ИНДОХИТАДАЙ ФРОНТНУУД ДЭЭРЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Камбоджын патриодууд Пном-Пеньһээ зүүн хойно 10 мильдэ дайсанай сэрэгүүдэй колонные июниин 8-да далда газарһаа гэнэдхээн добтолоо. Шанга тулалдаанай болоходо, дайсанай 80 гаран солдат алуулаа, шархатаа. Преач, Прасап болон бусад зарим районуудтахи дайсанай бүхэлэгдэһэн пунктнуудые Камбоджын патриотическа хүсэнүүд һүниин сагта миномёдуудаар буудаа.

ЮПИ агентствын мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Сайгонһоо баруун урагшаа 45 мильдэ байһан туһамаршадай сэрэгүүдэй постдо Урда Вьетнамай национально-сүлөөрэлгын фронтын хүсэнүүд сохилто хэһэн байна. Дайсанай 20 шахуу солдат алуулаа гү, али шархатаа. Демилитаризованно зоноһоо урдуур байрлаһан дайсаниие Урда Вьетнамай патриодууд һүүлшын дүрбэн үдэрэй турша соо гэнэдхээн добтолоо.

ЭМИГРАНТНУУДАЙ ЯБУУЛГАНУУД БУРУУШААГДАНА

РАНГУН. (ТАСС). Зүүн-Урда сэрэгэй округой командовани нютагай ба хариин журналистнуудта зорюулан, Моулмейн городто пресс-конференци һаяхан үнгэргөө. «Таиландда шэбээлһэн Бирмын эмигрантнуудай зэбсэгтэ отрядууд Бирмын урда талын районуудта добтолгонуудые хэнэ. 20-һоо 150 хүрэтэр хүнһөө бүридэһэн хэдэн иимэ отряд энэ оной январьһаа май хүрэтэр ороной газар дээрэ шурган ороһон байна» гээд командованиин түлөөлэгшэ мэдээсээ.

Правительственна сэрэгүүдэй буляажа абаһан буу зэбсэгүүд, һомо хэрэгсэлнүүд журналистнуудта харуулагдаа, засагай зургаануудта һайн дураараа бэеэ тушааһан 40 хүн тэдэнтэй уулзуулагдаа.

Пресс-конференци тухай Бирмын хэблэл дэлгэрэнгыгээр бэшэхэдээ, «Мүнөөнэй правительствые унагааха зорилготой тус хүдэлөөн урагшагүйдэхэ» гэжэ тэмдэглээ, эмигрантнуудай энэ бүлэгые «эхэ орондоо урбагшад» гэжэ нэрлээ. «Эдэ эмигрантнуудай усадхан үгы хэгдэхэ байһаниинь лабтай» гээд «Лоута Пьиду Нейзин» гэжэ правительственна газетэ бэшэһэн байха юм.

«У Нугай газар дээрэнь байһан, тэрэнэй бүлэгэй ябуулга хэдэг орон хүсэд элирһэн байгаашье һаань, эдэ баримтануудые буруушааһан зандаа» гээд тус асуудалай уласхоорондын талада тогтоходоо, газетэ тэмдэглэһэн байна.

«Бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэһэн гол ёһо Бирмэ баримталдаг, тиигээд өөрынгөө хэрэгүүдтэ хэн нэгэнэй хамааралсахые хүсэнэгүй» гээд газетэ түрүү бэшэг соогоо һаяхан бэшэһэн байгаа.

Руднигууд гүрэнэй мэдэлдэ оробо

ЛИМА. (ТАСС). Перугэй правительство «Ашагта малтамалай промышленность тухай бүгэдэ ниитын хуули» баталан абаа. Тэрэнэй үндэһөөр, руднигуудай ашаглаха гол үүргэ мүнөө гүрэнэй мэдэлдэ оробо.

Тус программые баталан абалга орониие социально-экономическа талаар шэнэдхэхэ программада тааруу, угаа шухала ушар болоно гээд ашагта малтамалнуудай промышленостиин ба энергетикын министр Фернандес Мальдонадо радио болон телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, нэрлэһэн байна. Мүнөө промышленностиинь энэ һалбари хариин капиталһаа дулдыданги байхая болёод, имагтал ороной аша туһада зорюулагдаха гээд тэрэ хэлээ.

Румыниин делегаци Хитадта аяншалба

ПЕКИН. (ТАСС). РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй Гүрэнэй соведэй түрүүлэгшэ Н. Чаушеску түрүүтэй Румыниин Социалис Республикын партийно-правительственна делегаци КНР-эй Гүрэнэй Соведэй премьер Чжоу Энь-лайтай, бусад тусхай тушаалта хүнүүдтэй эндэ хэлсээ хэжэ дүүргэбэ. Делегаци Мао Цзе-дунтай уулзаһан байна.

ТОЛИ

Ц-Д. ХАМАЕВ

ХҮХЫН ДУУНАЙ ҮЕЭР

Эдир наһан, инаг дуран, эмгэн эхэ тухайгаа домоглон дуулаһан поэмэ Цырен-Дондок Хамаев бэшэһэн юм. Мүнөө бидэнэр тус поэмэһээнь нэгэ бүлэг уншагшадайнгаа һонортс табихамнай.

Жаахан ябаха жэгтэйл үе һэн даа:
Жэнхэни таладаа туунам хонидоо адуулан,
Жэргэмэл жэргээд, һүрэг дээгүүр хангюурдаа,
Жаргалта дууеынь удаан һуунам шагнан.
Тиихэдэ һанадаг юундэ байгаабиб
Тэрээхэн аялгын үгынь ойлгоноб гэжэ.
Жэгүүртэ шубуундал жэргэхы хүсэнэб:
(Жабхаланта дууеым хүнүүд шагнаг аихаржа).
Талада уянгалнам. Намай хэншье шагнанагүй.
Тарган, тарган хонидшье һэа, хэрэглэнэгүн.
Түрүүшым хоолой тиихэдэл гараа һэн ха даа,
Түрүүшым хоолой, ингэжэ дуулан байхыем.
Буряад дайдым булагаар элбэг талада
Булжамар шубуун олон һэн даа яһала.
Дуратай һаашни жэргэжэл байха ходо.
Дуратай һаа даа — гүйгөөд талада гара.
Хохир дээрэ эжым түрөөб гэдэг һэн.
Хонин мансы соо бинь үдэһэн түүхэтэйб.
Ашыетнай ингэжэл харюулха болоо бэзэб.
Ашыешни, эхэм, яагаад харюулхаа мэдэнэгүйб.

* * *

Шэбэртэмни, сэлгеэ арюун Шэбэртэм,
Шэргэшэгүй аршаан, булагаар элбэг даа.
Шэлбэһэтэ ой, шэлэ, гол, шугым —
Шэмэгынь юм даа, сэлгеэ арюун Шэбэртым.
Эдир наһам эрьеын манан соо төөришөө.
Зүүдэн шэнгил һанаад мүнөө үзэхэдэм
Инаг дуран зүрхэн соомни хүлгэшөө —
Эрьежэ ерэһэн түрүүшымни дуран...
Арюун үглөө шаргал наранай элшэһээ
Алтан гадаһаншуут шүүдэр һубһатана.
Талада гаранам яаран бодожо гэртэһээ
Танил агаар, дуун, сэсэгүүд угтана.
Энээхэнүүр эжыдээ шэрүүлээд тэргэ соо
Эхин түрүүн хадын орой гараһанаа
Дулааханаар дурдажа ябанам шэбшэн,
Дуурһандли ямар тиимэшьеб мэдэрэл...
Эх! Эдир наһам, эмгэн буурал эхэм,
Энэ наһан соом намтаяал сугтаа
Сэдьхэлэйм гүн соо хабарай сэсэгүүдли,
Һалбаржал байхалта үрэһөө тарии.

* * *

Һүни... Арбан табанай һара.
Һөөл һаруул. Үдэр шэнги газаа.
Хүхын дуун, зунай зохид һэбшээн,
Хүүхэн, хүүхэн, хүршын хүүхэн зосоом.
Зайнам... Урдань нимэ бэшэ һэм.
Зогсошоном хараһан юумэеэ хараад лэ.
Гэнэн, хонгор, гүлмэр залуу наһандам
Гэгээн гэрэл басаган дүүхэй адхаа лэ.
Үдэрынь һүниш һарганандал болошооб.
Үүрээр гэртээ үүдээ татажа ороном.
Хаана, нэгэ тээ, танил тэрэ басагые
Харажархиходоо аймшагтайгаар һарганам.
Инаг, мэдэнэ гүш, гансал шамда дуратайеым?..
Эртээр гарахыш үдэшэ бүхэн хүлеэнэм.
Огторгойн ододой хэды олоншье һаа,
Онсо нэгыень шэлэн шэртэнэм газарһаа.

* * *

Үбһэнэй үе... унтажа хонохоор бэшэ.
Үглөө, мүнөө бэлдэгты гэхэнь хажуураа
Үбһэн дээрэ инагни гараха хаш
(Үбгэн бригадир тиигэжэ тугаар дуулгаа).
Одсол тэндэ ойлголсохобди хоюулан,
Ойлголсохобди, дуулана гүш, инаг?
Ойрын сагта түрээеш хэжэ магадгүйб.
Ашыень эхынгээ харюулжа эхилхэм ха даа.
...Һэришэбэб һөөлдэнгир бригадирай хоолойһоо.
«Һөө-е! Сэрэн, гэртээ гүш?
Гарал даа, юрэдөө, хажуураа абаад...»
«Ябааб, ябааб...» Хүнжэл соогоо хашхарнам.
Лаканиь һэм, жаахан дурд гээд абахам.
Нойрмогтойхон нюураа бодожо угаабаб.
Нойроо бусалгангүй зайханиь хэсүүл байна.
Эндэ ши, инагни, гэмтэйш.
Эсээ бшууб... Үгыл даа — өөрөөл зэмэтэйб.

* * *

Газаа гаранаб. Наранай элшэ хурса.
Газар шарана, нюдэм һарган онигошоно.
Тэргын хахинаан тээ саана дуулдана,
Танижархибаб — дээрэнь инагни ганса.
Эдеэ шанаха — имэ зорилго абаад,
Эртэшэг энэл ошобо ёһотой.
Хойноһоонь хүсөөд, ябалдахам гү, һуугаад?
Хай даа, байг хаш, хашартай...
Нугамнай үлүүсэ намагтай газар даа.
Наймаш алда мориной алхаханиь хэсүүшэг.
Шабарташаха ямарш шанга мориншь һаа,
Шабхуургаяа даажа ядан һүрэсэгөөхэл даа.
Сабшанам, унана үбһэн миралзан.
Сэлсэгэнэнэ үшөө хатаадүй шүүдэрхэн.
Хүндэлэн эбхээд, яаһан хурсаб хажуурни,
Хүхэхэн үбһэ хүрьһөөрнь жэгдэхэн хюһанаб.
Үнинэйш гартаа хажуур барижа сабшаагүйб,
Үлэ мэдэг хүлһэн духаһаам дуһалба.
Далайн, далайн ехэ ехээр эдюулнэб,
Хирэ болоод лэ уһа гүйтэр бүлюудэнэб.
Хүбхэлзэнэ хүл дором намаг,
Хүлым заримдаа хүхөөд шангаар табинагүй,
Хүйтэн гээшэнь! Ах! Арайл тэсэнгүй,
Халуудаһандаа тархяа булагтань шинханам.

* * *

Үүлэгүй үдэр... үдын забһар.
Үбгэн баабай манай хажуур тоншоно.
Самсаа тайлаад, сарайн һүүдэр доро
Сулсагар, сулсагар маряатай хүбүүд амарна.
Бүгшэм гээшэнь! Бүтэжэ хүнэй үхэхөөр.
Бүргэд ниидэнэ—һэрюусэнэ ха номиндо.
Далитай һаа даа габшагай түргөөр
Дээшээ ниидэн гарахал һэм тэнгэридэ.
Тиин гэһээ тэндэ галай ойро
Тиишэ нишээ һүндэлнэ шуран басаган.
Хүдэлсэ бүхэниинь зүрхэндэм дан дүтэ,
Хурса шүбгөөр хадхажа байһан мэтэ.
Ондоо тээшээ харан сайгаа уунам.
Олон бодол тархи соомни хүлгэнэ.
«Уу үшөө!» басаганай үгэһөө сошон,
Ойлгомторгүй аягатай сайдаа халанам.
Тойроод энеэдэн, хүхэ шууяан гарашана.
Тогоошо басаган уб улаахан болошоно.
Сошооһонш болоо. Шалзахадаа бараг, эндэ
Сэдьхэлэймни үбшэнгы эмшэлхэеэл мэдэ.
«Сэрэн, яагаабш?» Сэбэрүүтэй гү, гарш?
Ойлго, харин, ондоогоор тэрэш шалзааба
Одоол тиигээ һаа, бүтэхэгүй бшуу даа,
Уймарлаһандал уруу дуруу болошохош».
Ингэжэ хэлээд, үбгэн баабай гааһаяа
Эрхы дээрээ сэбэрлэнэ тоншорон.
Эрхы дээрээ тоншожо байхынь харахада,
Эгээл хажуураа сохижо байһан шэнги.
«Онги хүү, онги хүү сабшагты!..»
Олон табы шашажал һууна үбгэн.
«Эртэ бодожо, шүүдэртэйдэнь сабшагты,
Эритэтнай даасатай байха бэлэхэн...»
Ажалдаа гаранам... Аалихан шургана наран
Һэрюу даагаад, һэбшээн голһоо буушана.
Косилкын дуунтай гар хажуурай хүгжэм
Холодон таһараад, гансата замхашана.

* * *

Байрамнайш гэжэ балгаан лэ юм даа талын.
Байрланхайбди залуу басагад, хүбүүд.
Харанхыда, эдеэнэй һүүлээр үдэшын,
Хатарнабди галаа тойроод ёохор.
Еохор—ёһотойл буряад наадан.
Еһо заншалынь урдын зоной сахижа,
Унтангүйгөөр үүрэй сайтар дуулалдан,
Үргэн голой шүүдэр соогуур маханабди.
Огторгойдо одод ониб-аниб гэлдэнэ,
Ойрохинимни эмнигэс гэһынь һануулна.
Хүсүүг үбһэнэй хангал хамар сорьёно,
Хүтэлөөд ябахадам гарынь халуу орьёно.
Хэлэхэ үгэеэ удаан бодожо шэбшээб,
Хүрэг ха даа зобоһомни, хүрэг хаш.
Хажуу тээшэнь холодуулхаяа эшээб,
Хайшанш гэжэ мэдүүлхэм хаш...
Балгаан дээгүүр бугааг һара малайба,
Баргар харанхы тала урдаһаам налайба.
Нааданһаа гараад, инаг гансамни байна,
Наадахинтнай хасар улайна, сайна.

* * *

Хирүүхэнээр харасаа шэдэнэш нам руу.
Харахан нюдэнш харахада олые хэлэнэ.
Миһэрхэдэш хасар дээрэш хонхорхон
Мэнгын шэнээн нүхэн гараад, шэмэнэ.
Сэлгеэ үглөө сэсэгэй намаа cooһоо
Сэбэр нимэ басаган мүндэлөө ха гү?
Мүшэтэ һүни үльгэршын сэдьхэл cooһоо
Мэлмэрдэгхэн дуунайнь дангина ха гү?
Ямаршье һаа, минии инагни ха юм даа.
Ямарш үедэ үргэн абажа ябаха.
Али замдаа, дуун соогоо дурдахадаа
Арюудхан үеын үедэ мүнхэлхэ.
Эжымни энэл басаган гэгшэ һэн.
Эжэлдээшгүй һаа, жааһаань мэдэхэ байтаа.
Хүнһөө далда нюусаар намдаа хөөрөө һэн,
(Худанар болон абанарнай бэһээ андалдаа)
Балгаан түшөөд, байнаш ши мүнөө...
Байзалши, ойрош ошохо болоо...
Түүдэгэй гэрэл, һарын туяа доро
Тодохоноор урихан шарайш толорно.
Ябая! гэхэм яаһан хүшэр, хүндэ бэ,
Ямбархаад, шоглоо һаань даа, яахабиб?...
Һанаа алдаба дүтэлһэн намай хараад,
Һамбаашалан хажуу тээшээ зайлашаба.
Түгшэжэ байһан зүрхэм ёг гээд,
Түргэн дундаа халуун дүлэндэ хайлашаба.
Саашална... Сайбан хиидэһэн пулаадынь
Сангай утаандал шэнгэрэн далдарна.
Хойноһоонь ошобоб. Холодон замхана
дуунуудынь
Хонгор һүни хүхиһэн үеын нүхэдэйм.
Хүхы шубуун набшата сэсэрлиг шугы соо
Хүүхэнтэйм хорошоод, бэдэрэ гэһэндэл
донгодоно.
Уһанай эрьеын сасамал олон сэсэгүүд соо
Уруутаа харашоод, урихан инагни һууна.
Оо! Түрүүшын дуран! Одоол нангин мэдэрэл
даа.
Элихэ бүреэ элшэеэ хурсадхан байдаг
Үнэтэ зэндэмэни, эрдэниин шулуундли,
Имэ арюун лэ, инагни, түрүүшын дуран.

УТА ХАРГЫН БЭЛШЭР ДЭЭРЭ

Түрүүшын зохёол, түрүүшын ном зохёолшо хүнэй наһан соо бусад номуудһаань нэгэл ондоохоноор һанагдажа ябадаг байха. Залуу уран зохёолшо **Гарма-Доди Дамбаев** түрүүшынгээ номые «Харгы дээрэ» гээд гаршаглаһаниинь холын, дүтыншье бодолтой гэжэ һанахаар. Юундэ тиигэжэ нэрлээб? Али ном соонь ороһон долоон рассказай «Харгы дээрэ» гэжэ нэрэтэй рассказ авторай сэдьхэлдэ эгээ дүтэнь байба гү? Харюу абахын тула энэ багахан номой эхин хуудаһанһаань эсэстэнь хүрэтэр ирабаб.

Сэхыень хэлэхэдэ, эхин үгэһөөнь эсэсэй үгэ хүрэтэр уншахаар ном болоһон байна. Юундэ уншахаар гэнэбиб гэхэдэ, үгын саана үгэ, бодолой саана ондоо бодол һанаа дахуулан, эхилһэн рассказаа заабол захадань гаратар уншаха дуран хүрэнэ. Уншаад байхадаа, ажабайдалай олон орёо асуудалнуудта анхаралаа табингүй гү, али зарим жэжэ ушаралнуудые хэрэгсээнгүй гарадагаа мэдэрхээр. Хүнүүдэй ажабайдалда жэжэ юумэн байдаггүй ха юм. Теэд ямар нэгэн гэнтын тохёолдол, юрэ бусын ушарал зохёолой темэ болохогүй гээд һанахадашни, Гарма-Доди Дамбаев анхараагүй юумые анхаржа абаха, заахан юумые болгожо хараха, холо байһан юумые дүтэ болгожо асарха шадалтай хүн байна. Энэнь миил саарһа эреэлгэн бэшэ. Жэшээнь, «Түрүүшын уулзалга» гэжэ рассказ соо залуухан хоёрой нүхэсэжэ ябатар, дайн эхилшэнэ. Олон жэлдэ үргэлжэлһэн дайн хэды олон хүнүүдэй хуби заяа таһалааб даа! Дайнай үнгэрһөөр хорин долоон жэл болоһон хойно тэдэ хоёр мүнөөхил залуугайнгаа нүхэсэл, инаг дуры үргэлжэлүүлэн, олоной дунда ганса гансаараа ябаһанаа тушаан боложо уулзашанад. Хэды ехэ баяр бэ! Олон жэлдэ бэе бэеэ дуугай бэдэрһэн нүхэдэй үшөө ехэ баяр — тэдэнэй хүбүүн болоно.

Энэ хадаа юрэ бусын ушарал гү? Бэшэ. Ажабайдалда үсөөхэн ушардаг үйлэ хэрэгшье һаа, үнэншэмэ, уншаад сэдьхэлээ хүдэлгэмэ.

Үшөө нэгэ рассказ — «Жиг-Дулма».

Залуу Норпол хүбүүн арадай аман үгэ суглуулха экспедицидэ Алайр, Боохоноор ябатараа, нэгэ залуу эхэнэрэйдэ зогсожо, хэды һүни, үдэрөө үнгэргэнэ. Түрэл хотоёо бусаһаар хэдэн һара болоод лэ байтарнь, хүндэрһэн бэетэй Жиг-Дулма хүрэжэ ерээд, сэхэеэ хэлэнэ. Эсэгэ болохо хүбүүнэй хайрань ехэдээд юм гү, али залуу эхэнэрэй сэбэр һайханда нюдэеэ далдирһан хадаа гү, — Норпол хамтаржа һууна. Жэлнүүд үнгэрнэ. Үхибүүнэйнь хоёрдохи үйн дээрэ байлсаһан түрүүшынь нүхэсэдэг Сэсэгмаа басаган архиин охиной ехэдэ, хорон атаа жүтөөндэ абтаһандаашье байжа болоо, Жиг-Дулма тээшэ заагаад, ондоо хүнһөө олоһон үхибүүгээ Норполой гэжэ мэхэлжэ, хадамда гарааш гэжэрхинэ. Жиг-Дулма алдуугаа мэдэрхэдээ, гансал шамда дурлаһан дурамни иигүүлээ гээд Норполдоо сэхэеэ хэлэбэ. Сэсэгмаагай хойноһоо ябахаар болоо, үлгэсэһөө хүбсаһаа абаһан Норпол...:«бирагүй юумэнһээ жаргалаа» эдэбэгүй.

Энэ рассказые яһала һонирхожо уншамаар. Гэбэшье «бирагүй юумэнүүд» олон газарта ушаржа, рассказай найруулгые ута унжагай, удхыень һэбхи болгохоо һанана. Норпол «боохолдой» харахын түлөө эрээ һаяхан лэ алдаһан залуу эхэнэрэйдэ зорюута ошоһониинь үнэншэхын аргагүй. Рассказай герой болоһон Сэсэгмаа Жиг-Дулма хоёр мүноонэй хүнэй һанаан сэдьхэлдээ эбсэхын аргагүй доторoo «хара» ехэтэй. Дурлаһан хүбүүндээ худал хуурмаг үгын хүсөөр гаража, жаргалаа эдлэхэ басагад, хай, тон үсөөн лэ хадаа. Норполой урихада, Сэсэгмаа һай һанаһандаа бэшэ, жүтөөрхэлэйнгөө ехэдэ залуу бүлын баяр дээрэ хохидол хэхээ ерэнэ. Мүнөө үеын залуу басагад тиимэ бэшэ, тиимэ байха ёһошьегүй. Худал хуурмаг үгөөр жаргалаа эдлэхэнь, хоро шарын хүсөөр наһанайнгаа нүхэрые олохонь даашагүй хүндэ байха.

Гарма-Доди Дамбаевай олонхи геройнууд һайн һанаатай, зобоһон хүндэ нүхэр, ядаһан хүндэ заабол гараа һарбайхаар бэлэн хүнүүд.

Энэ ном соо «Харгы дээрэ», «Гансал би зэмэтэйб» гэһэн рассказуудай гол удха, найруулга дүтэрхы болошоо. Богонёор: нэгэ жолоошон хүбүүн дүүгэйнгээ басагаар гаргаһан хүбүү үргэжэ абана. Удаань харгыда ябатарнь, нэгэ залуу басаган талада угтажа, ехээр үбшэлһэн нүхэр басагыем больницада абаашажа үгыт гэжэ гуйна. Тэрэ эхэнэрэй наһа барахада, үхибүүень һангай тэдхэмжэдэ абаашана. Энээн тухай хүгшэрһэн эхэдээ хэлэхэдэнь, һанаагаа зобоод, «ши һамга абахаа болёо гээшэш, тэрэ үхибүүн хайратай» гээд асаруулна. Һүүлдэ харгы дээрэ угтаһан Жибзимаатаяа ниилэхэ болоно.

Нүгөө рассказайнь герой үхибүүгээ үбэр дээрэнь хаяад зугадаһан эхэнэртэй хорёод жэл болоод уулзана. Тэрэ үхибүүень басагашалжа үргэхэдөө, һургуулияа үргэлжэлүүлхэ аргагүй байба ха. Харин нүгөөдэ эхэнэрынь хирург болонхой, өөрыень галба. Аяар тиихэдэ вокзал соо луу хүбүүнэй үбэр дээрэ басагаа хаяад ошоһоноо мэдэржэ, хүлисэл гуйна. Һүүлдэ тэдэнэр гурбуулан нилсажа, жаргалай эхи тодхоно.

Эдэ хоёр рассказай геройнууд[...] дэнэй абари зан, удха, найруулга[...] лэ, аманиинь[ш]е, дутуу дунда[...] адлирхуу.

«Түрүүшын агнуури», «Шарх[...] тал» гэһэн рассказууд ном соо [...] шаг абажа ороһон нэрээ даана[...] Олон рассказ соо авторай зүгһөө[...] лэгдэһэн болоходоо, зарим газа[...] «би» гэһэн үгэ бэеэ олоногүй.

«Жаргалтайш даа, Саяана!» г[...] дээ, заводто суг хүдэлдэг хэл[...] залуухан басаганай хуби заяагаа [...] жо, хадамда гараһан тухай домо[...] жо, нэгэдэхи нюурай хабаадаһани[...] үлүү дээрэһээ һонигүй болоно. А[...] рассказ бүхэн соогоо нэгэ дахин [...] али дутууханаар хэлээд ойлгуул[...] бодол түрүүлһэн юумэеэ хэдэн [...] зарта дахин дахин дабтана. Хэм [...] гоо жажалагдаһан хоол амтагай, [...] гаргаа һааш, охиулжа болохо ха [...] «Набшаһад һолжорон...» унадаг[...] «зольбо зайгуул нохойнууд хүн[...] борожо» хусадаггүй. Автор хоёр [...] нэй хөөрэлдөө ород хэлэнэйхидэл[...] ляар бэшэнэ. Диалог дээрэ хүдэл[...]

Гарма-Доди Дамбаев «Харгы [...] рэ» гэжэ түрүүшынгээ номоор [...] зохёолой олон замуудай нэгые [...] жан, таража һалаатаһан бэлшэр [...] рэнь туласа ерээд, холо руу хайма[...] хаража байһандал... Али зама[...] шэглэжэ, хаана хүрэһыень удаа[...] номойнь гарахада мэдэжэ баясаха[...] холо бэшэ.

З. ГОМБОЖАБ[...]

Аман зохёолой абдарһаа

АЯГҮЙДЭҺЭН АЙЛШАН

Хахайнда нэгэтэ айлшад суглараад эдеэлжэ һуутараа, нэгэниинь хоолойдоо мяха байлгаад, мэгдэһэнээ мэдүүлхэгүй гэжэ, өөдөө тооно руунь хаража хаража, арайхан саашань залгяад, ингэжэ дуугарба:

— Энэ хэнэй хэһэн тооноб даа?

Хахайн һамган:

— Хахай дарханай хэһэн тооно, хахаһан хүнэй харамаар тооно,—гээ бэлэй.

—⊙—

АРГАТАЙ АЙЛАЙХИ

Хабарай хатууда нэгэ айлайда айлшан орожо ерэбэ.

Айлшанай урда һамганайнгаа хара сай, хара хилээмэ табяад байхые гэрэй эзэн хараад, ингэжэ хэлээ һэн:

— Хүлисэгты, айлшан, энэ һамган тоһо зөөхэйгөө амбаартаа хаагаад, түлхюурээ гээгээд һууна ха даа. Харашье һаань, баринт даа.

«Айлшан гэрэй эзэнэй аргые зосоогоо һайхашаан мэшээжэ: «болоо, болоо», — гэжэ сайень ууҗа гараа һэн.

Ц.-Н. ОЧИРОВ.

Хэжэнгэ.

—⊙—

Үбгэн хүбүүн хоёр

Нэгэ алдарһан үбгэн һабаа тулаад, уруугаа хандан, толгойгоо дүхэр дүхэр тонголзуулан, аалин гэшхэлжэ ябаба.

Тэрэ үбгэнние бишыхан хүбүүн хараад:

— Баабай, та юу бэдэрнэбта? — гэбэ.

Үбгэн:

— Залуу наһам хаана бэ гэжэ бэдэржэ ябанаб даа, — гээ бэлэй.

Хүбүүн:

— Та хэнэй баабай гээшэбта?

— Би шинии баабайн баабай гээшэлдеэ, — гэжэ тэрэ үбгэн хэлээ һэн.

Ц-Н. ОЧИРОВ.

Сахалинай Охе город хотын нефтяниигуудай соёлой ордон соо Б. Асафьевай «Бахчисарайский фонтан» гэжэ балет харуулагдаһан байна. Тус балет ородой агуу ехэ поэт Александр Пушкинай поэмын удхаар найруулагдаһан юм. Энэ зүжэгые арадай театр найруулан табяа. Гол рольнуудтань геологууд, монтажнигууд, нургуулиин үхибүүд болон хүдэлмэрилэгшэд хабадалсаа. Тэдэнэр булта уран һайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, бэлиг шадабаряа нарижуулдаг. Залуу артистнарые харагшад халуунаар угтаа.

Охе хотын арадай театр һаяын сагта «Эсмеральда», «Барышня и хулиган» гэжэ баледүүдые найруулан табихаар бэлдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Асафьевай «Бахчисарайский фонтан» гэжэ баледһээ нэгэ үзэгдэл харуулагдана.

АПН-эй фото.

Спорт

ХОЁРНАЙ ШАЛГАРАА

Алас-Дурна зүгэй зонын боксёр[...] нуудай дунда мүрысөөн Влади[...] восток хотодо боложо дүүрэб[...] Тэндэ хабаадалсаһан манай бо[...] сёрнууд урда жэлнүүдэйхидэ орхо[...] доо бирагүй наадажа, 4-дэхи һу[...] ри командаараа эзэлбэ.

Тиибэшье арһан бээлэйн ёһо[...] тойл эзэд болоһон Павел Федото[...] Иван Любчик хоёрые амжалтаар[...] амаршалмаар байна. Эдэ хоёр[...] уулзаһан бүхы тэмсэлдэгшэд[...] илахаһаа гадна, бокс харах[...] суглараршадай дурые буляаһа[...] сэдьхэлыень ханааһан байна.

Павел хахад финалда Прим[...] риин мастер Ващенкые шүүгээд[...] Камчатска областиин һайн техни[...] кэтэй, хоёр уулзалгада яахын а[...] гагүйгөөр шүүгээд байһан Пятко[...] вые финалда бэлэхэнээр шүүжэр[...] хёо.

Зүүн-Сибириин технологическ[...] институдай студент, спортын мастер Иван Любчик сухаришагүй нэ[...] тэрүү байһанаа харуулаа. Зэбсэ[...] тэ хүсэнүүдэй чемпион, Шэты[...] боксёр Лихановые хахад финалд[...] илаһан Хабаровск городой сэрэ[...] шэ, спортын мастер Громовтой ма[...] най Иван Любчик гоёхоноор т[...] лалдаа. Иван Любчигэй нүгөөд[...] һөө элитэ үлүү байхадань, хоёр[...] дохи раунд сагһаа урид болюулаг[...] даһан байна.

Зонын мүрысөөндэ илаһан хоё[...] бэрхэ хүбүүднай Ростов хотод[...] июниин 22-то эхилхэ Россин Фе[...] дерациин чемпионой нэрэ зэргэ[...] хүртэхын түлөө мүрысөөндэ арһа[...] бээлэйгээр тэмсэлээ үргэлжэлүүл[...] хэ юм.

О. МЕРКУЛОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: РСФСР[...] эй Верховно Соведэй депутад[...] кандидадууд нүхэд Л. И. Брежнев[...] Н. В. Подгорный гэгшэдтэй Моск[...] ва хотын Бауманска, Ленинград[...] ска һунгуулиин округуудай һүн[...] гагшадай уулзалга тухай матери[...] ал. «Салют» гэжэ научна стан[...] циин ниидэлгэ тухай ТАСС-ай мэ[...] дээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Цица[...] ревай ухаалан зохёолго» гэж[...] В. Малютинай корреспонденци[...] «Ургасаяа буртаг үбһэнһоо хамгаа[...] лая» гэһэн А. Буртоновой статья[...] А. Шариповай «Тэдэнэр тусхай[...] частьһаа һэн» гэжэ статья.

Гурбадахи хуудаһанда: Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорныи һун[...] гагшадтай уулзалга тухай мате[...] риалай түгэсхэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Ёһо[...] той нүхэр» гэһэн А. Пискарэй зу[...] раглал. Нютаг нютагай һонин. Ха[...] лын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай[...] мэдээсэлнүүд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

АРШААНШАДАЙ УРШАГТА ЯБАДАЛНУУДҺАА

Аха нютагта эм домто аршаангууд яһала олон юм.

Зунай үедэ эдэ аршаангуудта амархаа хүнүүд олоороо зоридог гээшэ. Аршааншадай дунда олон янзын хүнүүд ушардаг. Зариман «хатуу харые хазаарлаха» дуратай байха.

Энээнтэй холбоотой гурбан ушар дурдажа уршагта хойшолонгынь һануулая.

«ГАЛАА УНТАРГААГЫТ!»

Балдан үбгэн ондоо нютагһаа айлшалжа ерэһэн хүбүүгээ зунай үедэ амаруулжа, тэнхээ тамирда нэмээхыень Хойто-Гол хүргэхөөр мордобо ха. Үбгэн өөрөө амаралтада гараһан хадаа сүлөөтэй байба.

...Холын аянда мордохын урда «харгыгаа угааха» гэжэ хэдэн шэл архи абажа, үглөөгүүр эртэ бодожо һан-бун табижа дуһаагаад, ама хүрөөд мордоо һэн.

Зунай аажа халуун үдэр морёор ябахань хэсүүхэн. Бүхэли үдэр соо ябажа, яһала эсэшэнхэйнүүд Сэнсэ хүрэжэ ерэбэд.

— Зай, хүбүүн, моридоо амаруулая. Эндээ хоноод, үглөө эртэ мордохобди, — гэжэ эсэгэнь хэлэбэ.

Эсэгынгээ үгэһөө гарадаггүй хүбүүн аниргүй байба.

Балдан таабай нүхэдөөрөө һүниндөө һайн ундалаа. Хойто үглөөниинь мордоходоо уута соогоо хэдэн шэлнүүдые хэжэрхёо ха. Моринойнь бүншэхэдэ тэдэнь шолигоноолдоод, үбгэнэй тэсэбэри һалаба.

— Хүбүүн, моридоо һэрюундэ шууд халта байлгая. Саг үшөө бии ха юм, — гээд Балдан моринһоо түргэн буугаад, ашаагаа абаад, модоной һүүдэртэ табижархиба. — Зай, шимни сай шана.

Хүбүүнэйнгээ сай шанаха зуура эсэгэнь уута cooһoo бүтэн шэл гаргажа, модон хара аяга соо дүүрэн хэжэ, галдаа үргэһэн болоод, ама хүрөөдхибэ.

Уданшьегүй сай боложо, Балдан таабай сайлахын орондо ама хүрэжэл һуугаа бэлэй.

Сайлаһан газарһаа нилээд саашаа мордобод. Нэгэ час тухай ябаад. Хадарус гэжэ нүхэн дээрэ ерэбэд.

Тэрэ үедэ Хадарусай нүгөө эрьс дээрэ туристнар буунхай, шара үнгэтэй майхангуудые татанхай, амаржа байбад ха.

Һогтуу Балданай манарһан нюдэндэ лаампанууд носожо байхадал үзэгдөө бшуу.

— Хүбүүд, яажа байнат, лаампануудаа унтаргаагыт! Унтараагты! гээд тэрэ хашхарба.

Гайхаһан нүхэдынь тэрээнние унтаридань арайл гэжэ оруулбад.

Үглөөниинь лаампанууд тухайнь дурдахада, Балдан үбгэн угаа ехээр аягүйрхэжэ, абяа аниргүй ябаа һэн.

«ГОРХО ҮЗЭНГҮЙ ГУТАЛАА БУ ТАЙЛА»

Ама халамгай Бухын Баатар бороогой һүүлдэ галзуу ехээр үерлэһэн Хадарус гол туласа гүйлгэн ерэбэ.

— Баатар хүлеэ. Харгыгаа үзэжэ гарая. Шулуу шохой ехэтэй, хэсүүхэн гол юм. Үерлөөд байхадань, хоёр-гурбан хоног соо хүлеэхэ саг гарадаг,— гэжэ нүхэдынь тэрээндэ хэлэбэд.

Хатуу харые бариһан Баатар бүришье хатуу зоригтой болонхой хэбэртэй. Нүхэдэйнь хэлэһэн үгэнүүд хии талаар ошолой.

— Һэ, энээхэн горхонние гаталхань юун байхаб. Минии хойноһоо! — гээд мориёо шабхадаад оймуулжархиба.

Хөөһөөр сагааран бушхажа байгаа Хадарус гол тэрэниие моритойень эбхэн абаба. Уданшьегүй морининь зэрлиг долгиндо сохигдоод, бүдэршэлэй. Хүбүүншье эмээлһээ мултаржа, моринойнгоо дэлһэнһээ зууралдаба. Энэ үе соо таһа тэлэржэ, нүгөө эрьедэ ерэбэ.

Мэдэн гэхэдэнь, ашаан байхагүй, гурбан недели тухай эдихэ хүнэһэн үгы. Хадарус гол тэрэнииень моринһоонь мулта татажа абаад, Сэнсэ руу ябуулжархёо бшуу.

Горхо үзэнгүй гуталаа тайлаһанайнь уршагта ябадал иимэ ха юм.

«САБХИТА»

Улаан-Үдэһөө Бэлиг үбгэндэ Бадма гэжэ нэрэтэй айлшан ерэбэ. Тэрэнээ амаруулха, нютагайнгаа байгаали харуулхаар аршаан мордобод.

Мордохын урдахана «харгын хани» гэжэ хэдэн шэл абабад.

...Хахад үдэр шахуу ябаад, Ээрын гүбээ ерэбэд ха.

— Одоо, нүхэр, эндэ сэржэмдэе. Ши түрүүшынхеэ ябаа хадаа заабол архи дуһааха, хада бурхадта зальбарха ёһотойш, — гэжэ Бэлиг хэлээд, нүхэртөө шэл гаргажа үгэбэ.

Уута cooһоонь хоёр аяга гаргаад, Бэлиг архи аягалба. Аман соогоо хэдэн үгэнүүдые гүбэрөөд, архиһаа дуһаагаад, шабхаруушье үлөөнгүй уужархиба. Нүхэрыншье баһа тиигэбэ.

Ама халамгайшуулай ябадал эли. Моринойнгоо шадал соо харайлгабад. Бургааһа харгаңзашье, намарга бутуулишье газар обёорногүй.

Нараншье орожо, һогтуу аяншад хонохо болобод. Ашаагаа буулгахадань, ганзагадаа уяһан сабхинуудынь байхагүй. Бэдэрбэд олобогүй.

Хожом мэдэхэдэнь, сабхинуудыень малшад олоод, бургааһанда үлгэжэрхиһэн байгаа.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо энэ газар Сабхита нэрэтэй болоо юм гэжэ хэлсэгшэ.

В. ГАЛСАНОВ.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Хара дотортын харгы хара,
Сагаан сэдьхэлтын ябадал
сагаан.

***

Бурханһаа гуйнхаар — бодо
бэеэрээ оролдо,
Обоо тахинхаар — уһанай
ханааб тата.

***

Хэлэхэдэ бэлэн,
Хэхэдэ хэдэр.

***

Сэсэн хүнэй сээжэ уужам,
Тэнэг хүнэй тэсэбэри уйтан.

***

Сэлмэг тэнгэриин наран
һайхан,
СССР ороной байдал һайхан.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

Сэнхир экран

12.00 — үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.10 — концерт. 17.30 — үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Бүхы юумэ мэдэхэ дуратайб» гэжэ киножурнал, «Нарата тарлан» гэһэн мультфильм. 17.50 — «Недели» гэжэ субботын үдэрэй программа.

19.00 — «Океан» гэжэ Совет Армиин түбэй театрай спектакляар Москваһаа дамжуулга эхилхэ. 22.00 — Москвагай «Динамо» ба «Торпедо» командануудай хоорондо футболоор наадан дамжуулагдаха. 23.45 — «Бэдэрэлгэ» гэһэн телеальманах. 00.30 — комсомол болон залуушуулай дуунай Бүхэсоюзна фестивалиин түгэсхэлэй концерт Ворошиловградһаа дамжуулагдаха. 01.30 — «Үе саг» гэһэн информационно программа.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-03507. Заказ № 97[...]